PAŃSTWOWY POWIATOWY INSPEKTOR SANITARNY

W JANOWIE LUBELSKIM

INFORMACJA
O STANIE BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO POWIATU JANOWSKIEGO ZA ROK 2025

CHRONIMY ZDROWIE
Z MYŚLĄ O PRZYSZŁOŚCI

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Janowie Lubelskim
ul. Wojska Polskiego 30 | 23-300 Janów Lubelski
+48 15 8725 400
adres e-mail: psse.janowlubelski@sanepid.gov.pl
adres e-Doręczeń: AE:PL-62126-28499-JBCAC-25
https://www.gov.pl/web/psse-janow-lubelski/ochrona-danych-osobowych

I.	WSTĘP	3
II.	ZAPOBIEGANIE ORAZ ZWALCZANIE ZAKAŻEŃ I CHORÓB ZAKAŹNYCH U LUDZI	4
III.	STAN SANITARNY PODMIOTÓW PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ	13
IV.	ROCZNA OCENA STANU UODPORNIENIA POWIATU JANOWSKIEGO	14
V.	JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA	18
VI.	PŁYWALNIE	21
VII.	KĄPIELISKA I MIEJSCA WYKORZYSTYWANE DO KĄPIELI	22
VIII.	ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY	23
IX.	STAN SANITARNY OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ	27
X.	STAN SANITARNY ZAKŁADÓW ŻYWNOSCI ŻYWIENIA, MATERIAŁÓW I WYROBÓW PRZEZNACZONYCH DO KONTAKTU Z ŻYWNOŚCIĄ	33
XI.	STAN SANITARNY ŚRODOWISKA PRACY	43
XII.	STAN SANITARNY PLACÓWEK DZIECI I MŁODZIEŻY	49
XIII.	OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA	57
XIV.	DZIAŁALNOŚĆ LABORATORYJNA	65
XV.	PODSUMOWANIE	66

I. WSTĘP

Raport „Informacja o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu janowskiego za rok 2025", została opracowana, jak corocznie, na podstawie danych uzyskanych w realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego przez Państwową Inspekcję Sanitarną.

Zaprezentowane dane i analizy stanowią podstawę do planowania działań prewencyjnych, ukierunkowanych interwencji kontrolnych oraz dalszych inwestycji w infrastrukturę zdrowotno-sanitarną powiatu janowskiego.

Informacja zawiera wiele danych statystycznych wraz z ich omówieniem. Jest ważnym materiałem dla innych instytucji publicznych, jednostek samorządu terytorialnego oraz wszelkich podmiotów aktywnych w dziedzinie zdrowia publicznego. Zachęcamy Państwa do analizy raportu oraz śledzenia bieżącej działalności organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej w mediach społecznościowych oraz na stronach internetowych.

W 2025 r. wdrożyliśmy Elektroniczne Zarządzanie Dokumentacją w systemie EZD RP, był to jeden z elementów strategii transformacji cyfrowej Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Dzięki EZD RP możliwa jest kompleksowa obsługa przesyłek przychodzących i wychodzących w formie doręczeń elektronicznych bezpośrednio w systemie. Wdrożenie systemu EZD RP wyeliminowało w większości procesów wewnętrznych konieczność korzystania z papieru, a tym samym jego składowania i archiwizowania dokumentacji papierowej. Eliminacja papieru przekłada się na zmniejszenie wydatków związanych z funkcjonowaniem urzędu. Sprawy realizowane są w formie elektronicznej, co pozwala na wprowadzenie efektywnego zarządzanie procesami i pełną przejrzystość obiegu dokumentów. EZD RP umożliwia automatyzację wymiany dokumentów między instytucjami i przesyłanie ich do obywateli oraz przedsiębiorców. Wymienione funkcjonalności przekładają się na skrócenie czasu realizacji procedur oraz optymalizację procesów realizowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną na rzecz obywateli i przedsiębiorców.

Informacja została udostępniona na naszej stronie internetowej www.gov.pl/web/psse-janow-lubelski.

II. ZAPOBIEGANIE ORAZ ZWALCZANIE ZAKAŻEŃ I CHORÓB ZAKAŹNYCH U LUDZI

Zapobieganie oraz zwalczanie zakażeń i chorób zakaźnych stanowi jeden z kluczowych obszarów działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej. W 2025 roku działania te koncentrowały się na stałym monitorowaniu sytuacji epidemiologicznej, szybkim reagowaniu na zgłoszenia zachorowań oraz prowadzeniu dochodzeń epidemiologicznych, mających na celu przerwanie dróg szerzenia się zakażeń. Szczególny nacisk położono na realizację Programu Szczepień Ochronnych, który pozostaje najskuteczniejszym narzędziem profilaktyki chorób zakaźnych.

W minionym roku Inspekcja Sanitarna prowadziła nadzór nad warunkami sanitarno-higienicznymi w podmiotach leczniczych, miejscach udzielania świadczeń zdrowotnych, analizując zarówno zgłoszenia chorób podlegających obowiązkowi rejestracji, jak i przypadki potencjalnych ognisk epidemicznych. Uzyskane dane pozwoliły na ocenę dynamiki zachorowań oraz identyfikację obszarów wymagających zwiększonej uwagi lub interwencji.

Przedstawiona poniżej analiza sytuacji epidemiologicznej w powiecie janowskim w 2025 roku obejmuje dane dotyczące najczęściej występujących jednostek chorobowych, działań przeciwepidemicznych, przypadków hospitalizacji oraz wyników nadzoru nad chorobami odzwierzęcymi, zakażeniami krwiopochodnymi, chorobami wieku dziecięcego oraz innymi istotnymi kategoriami chorób zakaźnych. Informacje te stanowią podstawę do dalszego planowania działań prewencyjnych i wzmacniania bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców powiatu.

W roku 2025 przeprowadzono **1580** dochodzeń epidemiologicznych, które miały na celu:

- ustalenie źródła zakażenia,
- wykrycie czynnika etiologicznego powodującego zachorowanie,
- objęcie nadzorem osób z kontaktu z chorym lub podejrzanym o zakażenie,
- przeprowadzanie kwalifikacji zachorowań zgodnie z definicjami przypadków chorób zakaźnych dla potrzeb nadzoru epidemiologicznego.

Na terenie powiatu janowskiego w roku 2025 zarejestrowano **1463** przypadki zachorowań na choroby zakaźne (w 2024 – **1610)**, z powodu których hospitalizowanych było **180** osób (12,3 % wszystkich zarejestrowanych przypadków).

Wśród chorób podlegających zgłaszaniu do inspekcji sanitarnej nie odnotowano zachorowań na czerwonkę bakteryjną, odrę, ospę prawdziwą, dury brzuszne i dury rzekome. Pomimo, że zagrożenie zachorowania na te choroby nie jest wysokie, wymagają one stałego nadzoru z racji ich znaczenia klinicznego i potencjału epidemicznego.

W odniesieniu do roku ubiegłego zaobserwowano wzrost liczby zgonów z powodu zachorowań na choroby zakaźne. W 2025 roku zarejestrowano 3 zgony (1 COVID-19, 2 Streptococcus pneumoniae), co stanowiło 0,2% ogółu zachorowań (w 2024 roku zarejestrowano 1 zgon co stanowiło 0,06% ogółu zachorowań).

Wskaźnik umieralności w 2025 roku wyniósł 0,71/10 tys. ludności (w 2024 roku 0,24/10 tys.).

1. COVID-19.

Na terenie powiatu janowskiego w 2025 roku zarejestrowano 258 potwierdzonych przypadków zachorowań (w 2024 roku - 482). Wskaźnik zachorowalności wyniósł 61,4/10 tys. ludności. Z powodu zakażenia SARS-CoV-2

hospitalizowanych było 13 osób (stanowi to 5% wszystkich przypadków zachorowań). Zarejestrowano 1 zgon z powodu COVID-19.

2. Zatrucia pokarmowe i zakażenia jelitowe.

Zatrucia pokarmowe oraz zakażenia jelitowe stanowią istotną część zgłaszanych przypadków chorób zakaźnych w powiecie janowskim. Ich występowanie związane jest z szerokim spektrum czynników etiologicznych, w tym bakteriami, wirusami, pasożytami, a także toksynami. Monitorowanie tych zachorowań, szybkie ustalanie źródeł zakażenia oraz prowadzenie nadzoru nad osobami z kontaktu pozostają kluczowymi elementami działań zapobiegawczych Inspekcji Sanitarnej.

2.1. Bakteryjne zakażenia jelitowe.

- **Salmonellozy – zatrucia pokarmowe**

W 2025 roku odnotowano 6 zachorowań na salmonellozę jelitową (w 2024 roku - 11). 4 osoby były hospitalizowane. Wskaźnik zapadalności wyniósł 1,43/10 tys. Zarejestrowano 1 ognisko rodzinne o etiologii *Salmonella Enteritidis.* Ognisko obejmowało 3 osoby (dodatkowo 1 nosiciel).

Najprawdopodobniej przyczyną zachorowań było nieprzestrzeganie zasad higieny osobistej i żywnościowej, niewłaściwe przechowywania potraw, spożywanie niedogotowanych produktów pochodzenia zwierzęcego lub błędy w obróbce termicznej żywności. Z nadzoru przebadano 15 osób ze styczności z chorymi. Zarejestrowano 4 osoby jako nosiciele pałeczek z rodzaju *Salmonella*.

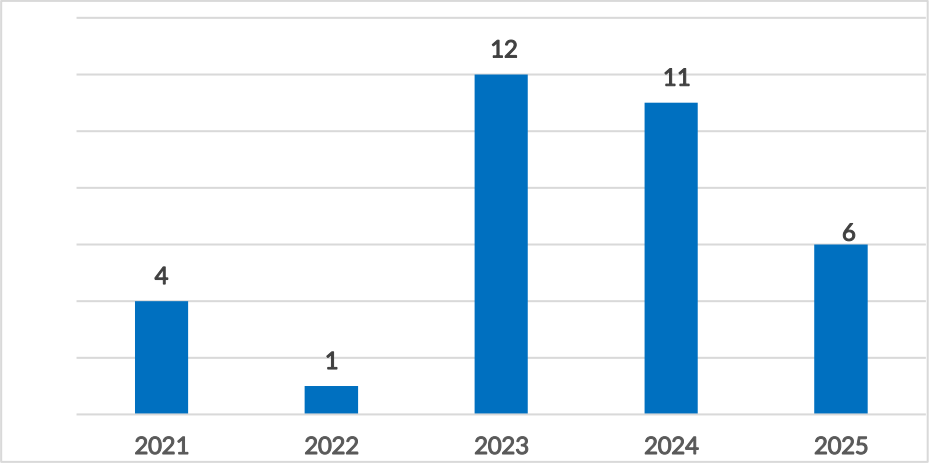

Wykres 1. Liczba przypadków zachorowań na salmonellozę jelitową w latach 2021 - 2025.

- **Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe bliżej nieokreślone o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu.**

W 2025 roku zarejestrowano 20 przypadków zachorowań na biegunkę i zakażenia żołądkowo-jelitowe bliżej nieokreślone o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu (w tym 2 przypadki u dzieci do lat 2). W porównaniu do roku 2024 ilość zachorowań zmalała (2024 r. - 35 przypadków zachorowań w tym 2 przypadki u dzieci do lat 2).

- **Zakażenie jelitowe wywołane przez *Clostridioides difficile***

Clostridioides difficile jest bakterią powszechnie występującą w środowisku, a jej zakażenia najczęściej rozwijają się w warunkach opieki zdrowotnej, szczególnie po antybiotykoterapii. Choroba pojawia się głównie u osób hospitalizowanych, starszych lub obciążonych chorobami współistniejącymi, co czyni ją istotnym problemem epidemiologicznym. W porównaniu do roku ubiegłego ilość zachorowań kształtowała się na podobnym poziomie. W 2025 roku zarejestrowano 26 przypadków, a w 2024 r. - 24. Współczynnik zachorowalności wyniósł 6,19/10 tys. W 2025 roku nie odnotowano ogniska zakażenia szpitalnego wywołanego patogenem *Clostridioides difficile*. Nie odnotowano zachorowań wśród personelu medycznego.

2.2. Wirusowe zakażenia jelitowe.

Wirusowe zakażenia jelitowe stanowią istotną przyczynę zachorowań, szczególnie wśród małych dzieci i charakteryzują się dużą zakaźnością oraz szybkim szerzeniem się w skupiskach ludzkich. Najczęściej wywoływane są przez rotawirusy, norowirusy i adenowirusy, które mogą prowadzić do gwałtownych objawów żołądkowo-jelitowych oraz konieczności hospitalizacji u najmłodszych pacjentów.

W 2025 roku zarejestrowano 50 przypadków wirusowych zakażeń jelitowych z czego 19 przypadków to zakażenia u dzieci do lat 2:

- 13 spośród nich to zakażenia wywołane przez rotawirusy,
- 24 przypadki to zachorowania wywołane przez norowirusy,
- 8 przypadków to zachorowania wywołane przez adenowirusy.
- 5 przypadków to zachorowania wywołane nieokreślonymi wirusami

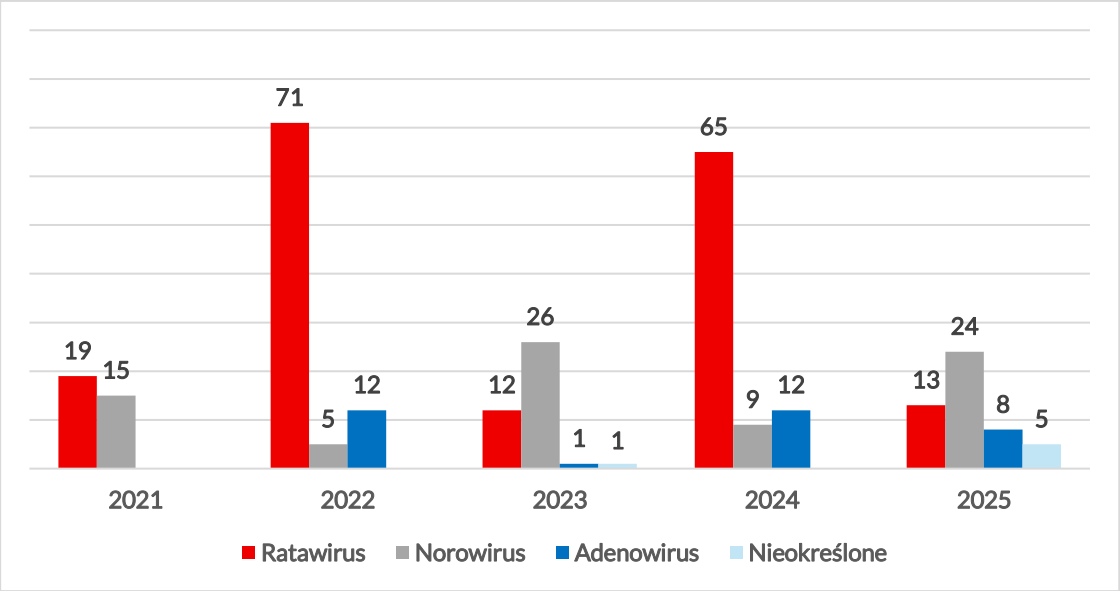

Wykres 2. Wirusowe zakażenia jelitowe w oparciu o czynnik chorobotwórczy w latach 2021-2025.

3. Zakażenia krwiopochodne oraz choroby przenoszone drogą płciową.

Wirusowe zapalenia wątroby to grupa chorób wywoływanych przez hepatotropowe wirusy, które prowadzą do stanu zapalnego wątroby o zróżnicowanym przebiegu i nasileniu. Zakażenia te stanowią istotny problem zdrowia publicznego, wymagając stałego nadzoru epidemiologicznego oraz przestrzegania wysokich standardów sanitarno-higienicznych, zwłaszcza w podmiotach leczniczych i miejscach, w których dochodzi do przerwania ciągłości tkanek. W 2025 roku zarejestrowano 5 potwierdzonych przypadków zachorowania na wirusowe zapalenie wątroby typu C (4 przewlekłe, 1 ostre) oraz 3 przypadki zachorowania na przewlekłe wirusowe zapalenie wątroby typu B.

W 2025 roku nie rejestrowano chorób przenoszonych drogą płciową.

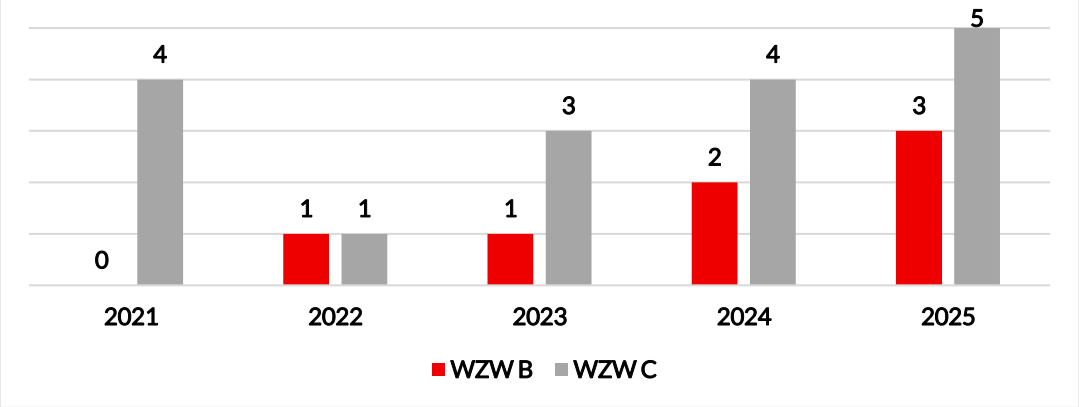

Wykres 3. Wirusowe zapalenie wątroby typu B i C w latach 2021-2025.

4. Choroby odzwierzęce.

Choroby odzwierzęce to zakażenia przenoszone ze zwierząt na ludzi, szerzące się poprzez bezpośredni kontakt, skażoną żywność lub wektory środowiskowe. Stanowią istotny obszar nadzoru epidemiologicznego ze względu na ich potencjał do szybkiego rozprzestrzeniania się oraz ryzyko poważnych powikłań zdrowotnych.

4.1. Borelioza

Borelioza, inaczej choroba z Lyme, to bakteryjna choroba odkleszczowa wywoływana przez Borrelia burgdorferi. Do zakażenia dochodzi najczęściej poprzez ukąszenie przez zakażonego kleszcza. Typowym wczesnym objawem jest rumień wędrujący – powiększająca się, okrągła lub owalna zmiana na skórze. Nieleczona borelioza może prowadzić do problemów neurologicznych, stawowych oraz kardiologicznych.

W 2025 roku ilość zachorowań na boreliozę w stosunku do roku ubiegłego znacznie wzrosła - zarejestrowano 127 przypadków (w 2024 r. - 69). 1 osoba była hospitalizowana. Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika, że najczęstszą postacią boreliozy była postać skórna w postaci rumienia wędrującego we wczesnej fazie choroby. Rumień wędrujący wystąpił u 78 osób. Pozostałe przypadki to zachorowania z objawami ze strony układu kostno-stawowego. Najwięcej ukąszeń przez kleszcze miało miejsce w miesiącach wiosennych i letnich na terenie ogródków przydomowych, w lasach mieszanych oraz na łąkach.

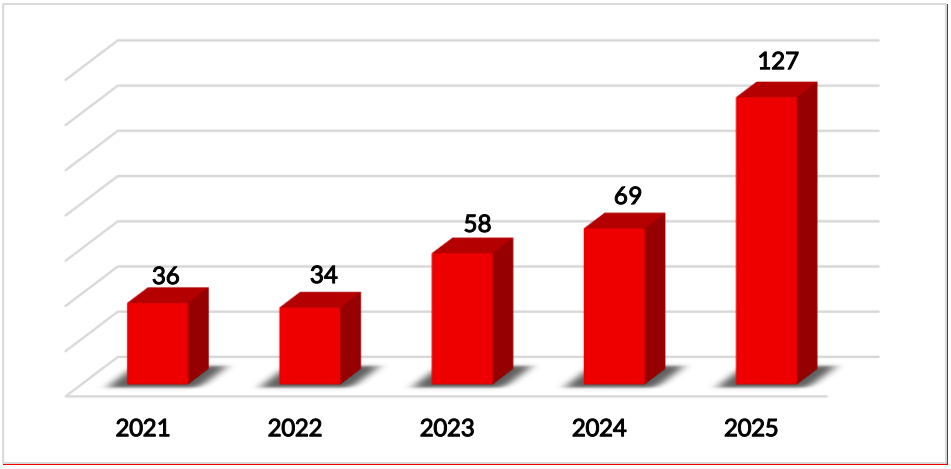

Wykres 4. Liczba zachorowań na boreliozę w latach 2021-2025.

CHRONIMY ZDROWIE
Z MYŚLĄ O PRZYSZŁOŚCI

4.2. Giardioza (lamblioza).

Giardioza to choroba jelit wywołana przez pasożyta *Giardia lamblia.* Zakażenie szerzy się głównie drogą fekalno-oralną, a jego źródła są związane z obecnością cyst pasożyta w środowisku. Do zakażenia dochodzi po spożyciu wody z jezior, rzek, strumieni i studni, wody zanieczyszczonej ściekami, wody w basenach i kąpieliskach (cysty są odporne na standardowe stężenia chloru). Do zakażenia może dojść także po spożyciu skażonej żywności, a także poprzez kontakt bezpośredni z zakażoną osobą lub zwierzęciem.

W roku 2025 odnotowano 8 przypadków zachorowań na lambliozę (w 2024 r. – 3).

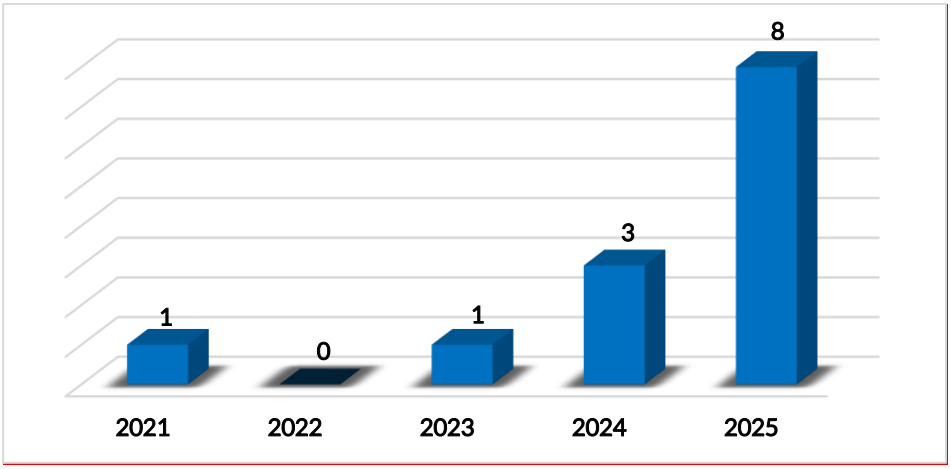

Wykres 5. Liczba zachorowań na giardiozę w latach 2021-2025.

5. Pokąsania i szczepienia przeciwko wściekliźnie.

Istotnym problemem pozostają pokąsania przez zwierzęta. W 2025 roku zarejestrowano 51 pokąsań:

- 40 pokąsań przez psy,

- 10 pokąsań przez koty,

- 1 pokąsanie przez szczura.

9 osób zostało zakwalifikowanych do szczepień przeciwko wściekliźnie ze względu na brak możliwości obserwacji zwierzęcia będącego sprawcą pokąsania. W 2024 roku zarejestrowano 53 pokąsania. W omawianym okresie na terenie powiatu janowskiego nie stwierdzono przypadków zachorowań na wściekliznę u ludzi.

6. Choroby zakaźne wieku dziecięcego.

6.1. Płonica (szkarlatyna).

Płonica jest ostrą chorobą zakaźną, która objawia się zmianami zapalnymi błony śluzowej gardła, anginą, gorączką, wymiotami i drobnoplamistą wysypką.

W 2025 roku zaobserwowano znaczny spadek zachorowań na płonicę. Zarejestrowano 7 przypadków zachorowań, 1 osoba wymagała hospitalizacji. W 2024 roku zarejestrowano 37 przypadków zachorowań na szkarlatynę 3 osoby były hospitalizowane.

6.2. Ospa wietrzna.

Ospa wietrzna jest wysoce zakaźną chorobą wieku dziecięcego, charakteryzującą się gorączką oraz typową pęcherzykową wysypką. Pomimo zazwyczaj łagodnego przebiegu, zachorowania wymagają stałego monitorowania ze względu na ryzyko powikłań oraz szybkie szerzenie się infekcji w dużych skupiskach dzieci. Ilość zachorowań na ospę wietrzną w 2025 roku znacznie zmalała w stosunku do roku ubiegłego – zgłoszono 92 przypadki (2024 r. - 398). 2 osoby były hospitalizowane.

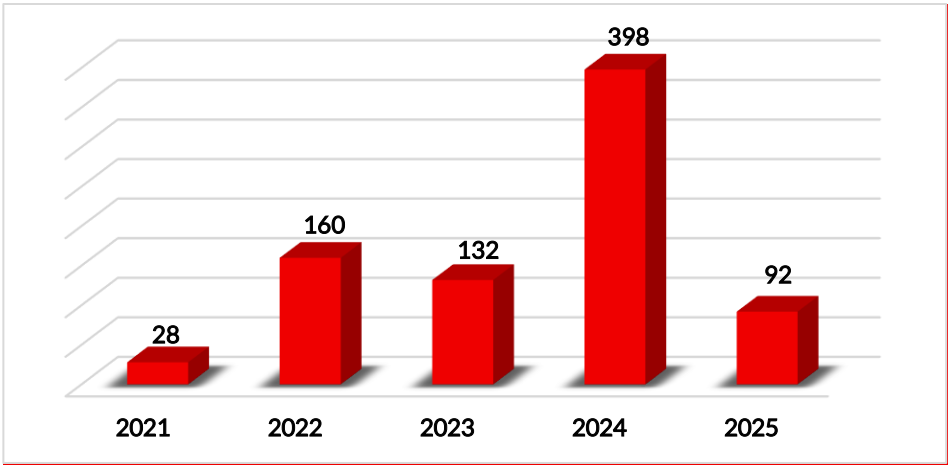

Wykres 6. Liczba zachorowań na ospę wietrzną w latach 2021-2025.

7. Choroby zakaźne objęte przez światową organizację zdrowia programami eradykacji i eliminacji.

W zakresie chorób, przeciwko którym prowadzi się obowiązkowe szczepienia ochronne, sytuacja epidemiologiczna jest stabilna. W 2025 roku podobnie jak w 2024 w powiecie janowskim nie odnotowano zachorowań na błonicę, tężec, odrę, różyczkę, Haemophilus influenzae oraz Poliomyelitis. Zarejestrowano 7 przypadków krztuśca (w 2024 r. -14) oraz 1 przypadek zachorowania na świnkę (w 2024 r. - 1).

8. Grypa i zakażenia grypopodobne.

Grypa jest ostrą chorobą zakaźną układu oddechowego. W 2025 roku zarejestrowano ogółem 732 przypadki (w 2024 roku -353). 45 osób wymagało hospitalizacji. Współczynnik zapadalności wyniósł 174,25/10 tys. ludności. Wzrost liczby zarejestrowanych przypadków grypy w 2025 roku w stosunku do roku ubiegłego nie

był wynikiem faktycznego zwiększenia zapadalności na tę chorobę, lecz wynikał z szerszej dostępności testów COMBO w aptekach oraz w podstawowej opiece zdrowotnej, co umożliwiło częstsze i bardziej precyzyjne potwierdzanie zachorowań.

Podobnie jak w latach ubiegłych kontynuowano działania w ramach nadzoru epidemiologiczno-wirusologicznego nad grypą, opartego na systemie SENTINEL, którego głównym celem jest pobieranie od pacjentów podejrzanych o zachorowanie na grypę materiału do badań wirusologicznych. W nadzorze SENTINEL w 2025 roku uczestniczył 1 podmiot leczniczy – Przychodnia Lekarska „Panaceum" w Krzemieniu. Pobrano do badań wymazy od 7 osób. Otrzymano 5 pozytywnych wyników w kierunku wirusa grypy typu A.

9. Zakażenia wirusem RSV

RSV jest wirusem wywołującym ostre zakażenia dróg oddechowych, szczególnie groźne dla niemowląt i małych dzieci ze względu na ryzyko ciężkiego przebiegu i hospitalizacji. W 2025 roku zarejestrowano 101 przypadków zachorowań w tym 36 wśród dzieci do lat 2 (w 2024 r. 83 przypadki zakażeń). Hospitalizacji wymagały 22 osoby, w tym 15 to dzieci do lat 2.

10. Neuroinfekcje.

Neuroinfekcje to grupa chorób obejmujących zakażenia ośrodkowego układu nerwowego, takich jak zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych czy zapalenie mózgu. W 2025 roku na terenie powiatu janowskiego zarejestrowano 1 przypadek zachorowania na zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych (w 2024 r. – 0) oraz 1 przypadek zapalenia mózgu (w 2024 r. – 0). Nie zarejestrowano przypadków zachorowań na neuroboreliozę (w 2024 r. - 0) oraz Kleszczowe Zapalenie Mózgu (w 2024 r. - 0).

11. Choroby inwazyjne.

Na chorobę inwazyjną wywołaną przez *Streptococcus pneumoniae* w 2025 roku zachorowały 3 osoby (w 2024 roku - 2). 2 osoby zmarły z powodu zakażenia tym patogenem.

Na chorobę inwazyjną wywołaną przez *Streptococcus pyogenes* w 2025 roku zachorowały 3 osoby (2 przypadki róży oraz 1 przypadek inny, nieokreślony). W roku poprzednim zarejestrowano 3 przypadki róży.

12. Gruźlica.

Gruźlica jest chorobą zakaźną, wywołaną prątkiem gruźlicy. Choroba najczęściej zajmuje płuca, choć zdarzają się również przypadki gruźlicy poza płucnej.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Janowie Lubelskim rozpoznaje i monitoruje sytuację epidemiologiczną gruźlicy, sprawuje nadzór epidemiologiczny nad osobami chorymi na gruźlicę od momentu rozpoznania choroby do całkowitego wyleczenia oraz nad osobami z kontaktu z chorym, a także prowadzi rejestr osób chorych na gruźlicę.

W 2025 roku zarejestrowano 2 potwierdzone zachorowania na gruźlicę płucną oraz 1 przypadek gruźlicy poza płucnej (osoby powyżej 18 roku życia). Współczynnik zapadalności wyniósł 0,7/10 tys. ludności. W 2024 roku również zarejestrowano 3 przypadki zachorowań na gruźlicę płucną. Współczynnik zapadalności wynosił 0,7/10 tys. ludności.

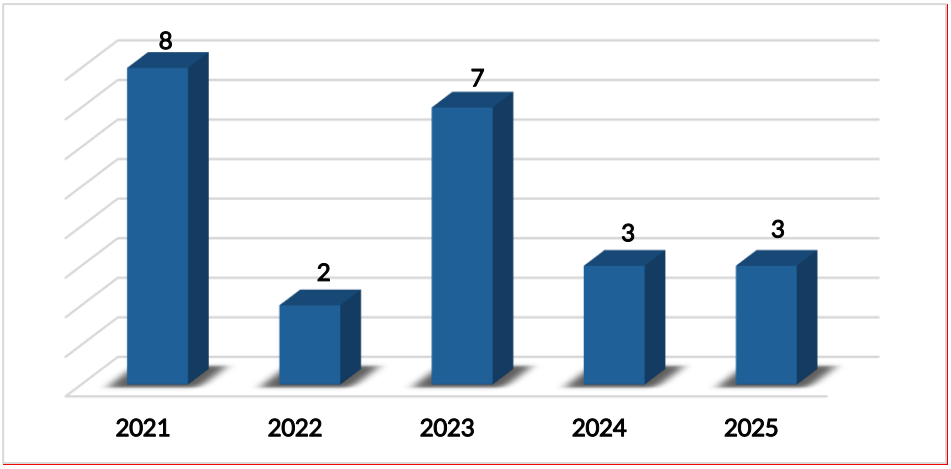

Wykres 7. Liczba zachorowań na gruźlicę w latach 2021-2025.

13. Sytuacja epidemiologiczna w szpitalach – ogniska epidemiczne.

Nadzór nad zakażeniami szpitalnymi i drobnoustrojami alarmowymi ma charakter wewnątrzszpitalny i regulowany jest przepisami ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

W 2025 roku zarejestrowano 1 ognisko o etiologii SARS-CoV-2. Ognisko wystąpiło w oddziale wewnętrznym Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Janowie Lubelskim. Ognisko obejmowało 6 osób (pacjenci). Nie rejestrowano zachorowań wśród personelu oraz zgonów w ognisku. W związku

z wystąpieniem ogniska przeprowadzona została kontrola tematyczna w zakresie działań zapobiegawczych i przeciwepidemicznych jakie podjął Zespół Kontroli Zakażeń Szpitalnych w celu ustalenia źródła zakażenia oraz przecięcia dróg szerzenia się zakażenia. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

III. STAN SANITARNY PODMIOTÓW PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ

Nadzorem obejmowano 88 podmiotów leczniczych, łącznie 109 obiektów:

- samodzielne publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, poradnie, ambulatoria – 21
- szpitale ogółem: Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Janowie Lubelskim - 1
- indywidualne i grupowe praktyki zawodowe – 73
- zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze - 2
- stacje dializ - 1
- zakłady rehabilitacji leczniczej – 9
- inne - 2

W 2025 roku skontrolowano 102 obiekty, przeprowadzono łącznie 158 kontroli. Pozostałe obiekty nie zostały skontrolowane ze względu na ich czasowe zawieszenie działalności.

Zakres przeprowadzanych kontroli sanitarnych:

1. Nadzór nad warunkami higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne, niezbędnymi do ustalenia stanu faktycznego i jego zgodności z obowiązującymi wymaganiami higienicznymi i zdrowotnymi, a w szczególności analizę udostępnionej dokumentacji z realizacji działań zapobiegawczych, w tym wyników kontroli wewnętrznej zgodnie z art. 13 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

2. Ocena realizacji wymogów wynikających z art. 5 ust. 1, ust. 1a ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Podczas przeprowadzanych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących złego stanu higieniczno-sanitarnego i technicznego. Skontrolowane placówki funkcjonujące na terenie powiatu janowskiego spełniają wymogi Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą. Bieżący stan sanitarny pomieszczeń w dniu kontroli nie budził zastrzeżeń. We wszystkich obiektach skontrolowanych w 2025 roku obowiązywał i był przestrzegany zakaz palenia papierosów. Zapewniono odpowiednie oznakowanie słowne i graficzne, informujące o zakazie palenia wyrobów tytoniowych i papierosów elektronicznych.

W pięciu obiektach poddanych kontroli stwierdzono nieprawidłowości dotyczące stosowanej i obowiązującej dokumentacji z realizacji działań zapobiegawczych, w tym wyników kontroli wewnętrznej zgodnie z art. 13 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Wydano decyzje administracyjne oraz płatnicze. W jednym z podmiotów leczniczych stwierdzono także nieprawidłowe postępowanie z odpadami medycznymi (przepełniony pojemnik). W pozostałych podmiotach leczniczych nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki odpadami medycznymi. Podmioty spełniały wymagania Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 5 października 2017 r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z odpadami medycznymi.

IV. ROCZNA OCENA STANU UODPORNIENIA POWIATU JANOWSKIEGO

1. Działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w obszarze szczepień ochronnych.

Organy Inspekcji Sanitarnej sprawują nadzór nad podmiotami prowadzącymi działalność leczniczą, wykonującymi szczepienia ochronne. Przeprowadzają kontrole tych podmiotów oraz zajmują się dystrybucją preparatów szczepionkowych potrzebnych do realizacji Programu Szczepień Ochronnych.

W powiecie janowskim szczepienia prowadzone były w 13 punktach szczepień, należących zarówno do publicznych jak i niepublicznych podmiotów leczniczych. W ramach sprawowanego nadzoru kontrole w punktach szczepień były przeprowadzane w zakresie:

- prawidłowego realizowania Programu Szczepień Ochronnych z uwzględnieniem przestrzegania wytycznych dotyczących zachowania terminów i odstępów między szczepieniami,
- prawidłowej gospodarki nad szczepionkami przeznaczonymi do realizacji obowiązkowych szczepień ochronnych,
- zachowywania zasad łańcucha chłodniczego podczas transportu oraz przechowywania szczepionek,
- sporządzania sprawozdań z wykonanych szczepień oraz osób uchylających się od szczepień,
- prawidłowości prowadzenia dokumentacji szczepień ochronnych w tym nad sposobem przekazywania kart uodpornienia,
- zachowywania zasad higieny podczas wykonywania szczepień,
- niepożądanych odczynów poszczepiennych.

W 2025 roku w punktach szczepień przeprowadzono łącznie 53 kontrole (26 kontroli planowych, 27 kontroli poza planem, w tym 1 kontrolę tematyczną, 1 kontrolę interwencyjną). W 2024 roku w punktach szczepień przeprowadzono 27 kontroli.

Kontrolę interwencyjną przeprowadzono w związku ze zgłoszeniem poważnego niepożądanego odczynu poszczepiennego. Kontrolę tematyczną przeprowadzono w zakresie niepożądanego zdarzenia w realizacji szczepień ochronnych. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Pozostałe 25 kontroli poza planem, to kontrole akcyjne w punktach szczepień.

W związku z prowadzonym nadzorem wydano 2 decyzje merytoryczne za stwierdzone podczas kontroli nieprawidłowości:

- brak opracowanej, wdrożonej i stosowanej procedury przechowywania preparatów szczepionkowych oraz utylizacji/reklamacji preparatów szczepionkowych zapewniającej ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi;

- system monitowania temperatury przechowywania szczepionek nie pozwala na bieżące kontrolowanie temperatury poza godzinami pracy placówek leczniczych.

2. Sposób przekazywania szczepionek do podmiotów leczniczych prowadzących obowiązkowe szczepienia ochronne – dystrybucja szczepionek.

W ramach nadzoru nad szczepieniami ochronnymi PPIS magazynuje i prowadzi dystrybucję preparatów szczepionkowych służących do realizacji obowiązkowych szczepień finansowanych z budżetu państwa.

Magazynowanie i dystrybucja preparatów szczepionkowych odbywa się zgodnie z zasadami łańcucha chłodniczego. Świadczeniodawcy przeprowadzający obowiązkowe szczepienia ochronne, pobierają preparaty szczepionkowe z magazynu PSSE. Wdrożone są procedury postępowania dotyczące:

- monitorowania warunków przechowywania i transportu preparatów szczepionkowych,
- postępowania w przypadku awarii urządzeń chłodniczych służących do przechowywania preparatów szczepionkowych,
- zasad postępowania na wypadek wstrzymania i wycofania z obrotu szczepionek oraz postępowania ze szczepionkami niespełniającymi wymagań jakościowych.

3. Niepożądane odczyny poszczepienne.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2010 roku w sprawie niepożądanych odczynów poszczepiennych oraz kryteriów ich rozpoznawania, PPIS rejestruje niepożądane odczyny poszczepienne (NOP) zgłaszane przez świadczeniodawców wykonujących szczepienia ochronne.

W 2025 roku odnotowano 3 niepożądane odczyny poszczepienne:

– 2 łagodne po szczepionkach: pierwszy po szczepionce TETRAXIM oraz drugi po Infanrix Hexa i Rotarix,

- 1 poważny po szczepionkach DTP i Imovax Polio. Wszystkie zgłoszenia wpłynęły elektronicznie do sytemu SEPIS.

W 2024 roku nie odnotowano żadnego niepożądanego odczynu poszczepiennego.

4. Wyszczepialność dzieci i młodzieży w powiecie janowskim wg sprawozdań MZ - 54.

Najważniejszym celem zdrowotnym szczepień ochronnych jest zapobieganie określonemu zakażeniu lub chorobie zakaźnej u zaszczepionej osoby lub populacji. Uodpornienie czynne dzieci w Polsce wykonywane jest głównie w drodze realizacji obowiązkowych szczepień ochronnych finansowanych z budżetu państwa Programu Szczepień Ochronnych.

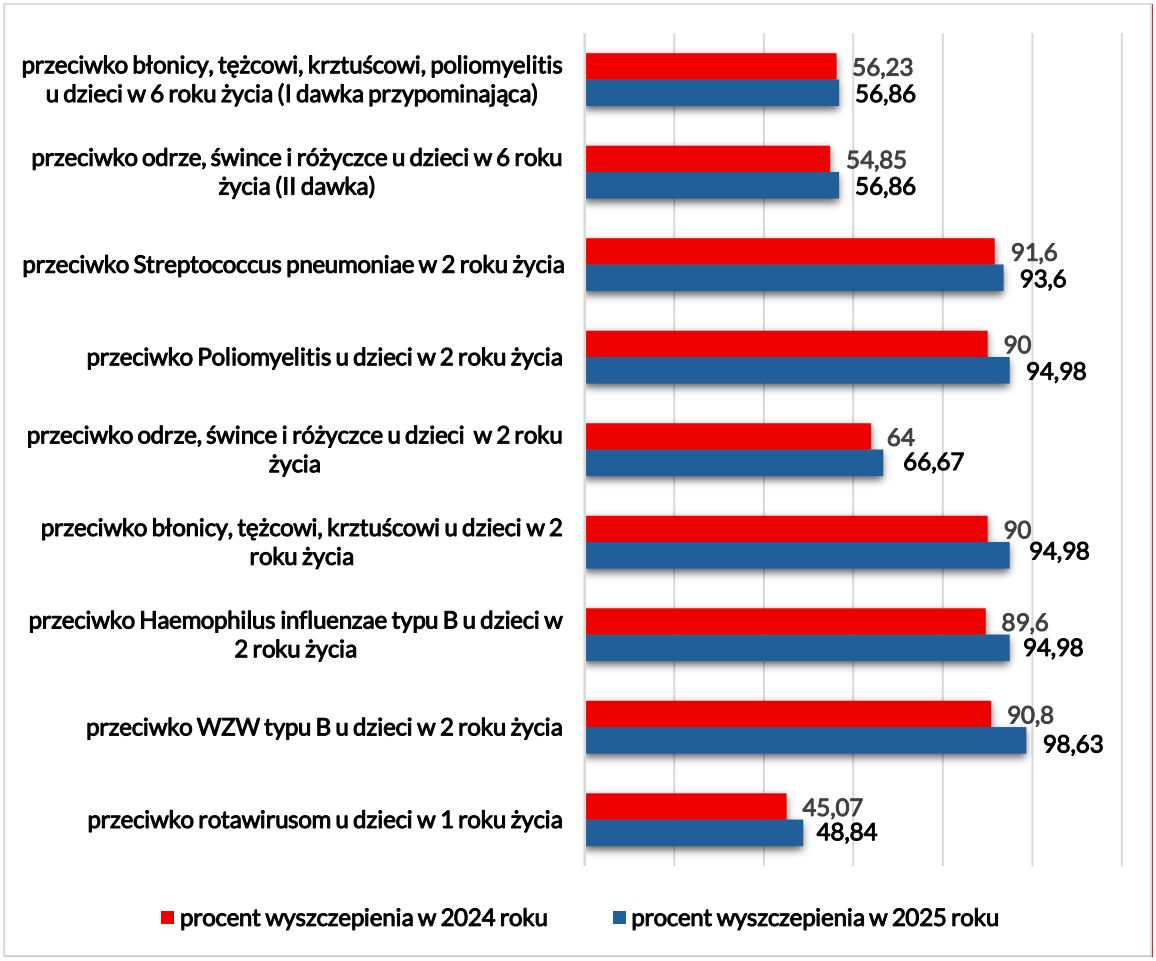

Wykres 8. Procentowa realizacja obowiązującego Programu Szczepień Ochronnych wśród dzieci i młodzieży w powiecie janowskim w 2025 roku w porównaniu do roku ubiegłego.

Podane analizy uodpornienia odnoszą się do liczby dzieci i młodzieży faktycznie zadeklarowanych do poradni podstawowej opieki zdrowotnej.

5. Uchylanie się od obowiązku szczepień ochronnych przez osoby prawnie do tego zobowiązane jako czynnik determinujący możliwy spadek stanu zaszczepienia populacji przeciw chorobom zakaźnym – działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej podejmowane w celu egzekwowania tego obowiązku.

Na dzień 31.12.2025 r. w powiecie janowskim zarejestrowano 49 osób, które nie poddały szczepieniom 43 dzieci. Porównując analogiczny okres w 2024 r. w powiecie janowskim zarejestrowano 32 osoby, które nie poddały szczepieniom 23 dzieci.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Janowie Lubelskim podejmuje szereg działań wobec osób nierealizujących obowiązku szczepień ochronnych mających na celu egzekwowanie realizacji szczepień ochronnych zgodnie z PSO na dany rok.

Kieruje pisma informacyjne do rodziców, że szczepienia ochronne nadal są najskuteczniejszym sposobem ochrony dziecka przed wieloma groźnymi chorobami zakaźnymi, które mogą mieć ciężki przebieg i pozostawiać trwałe skutki zdrowotne. Zapoznaje rodziców i opiekunów z „Przewodnikiem po szczepieniach ochronnych dla rodziców małych dzieci", opracowanym przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH, dostępnym online. W poradniku zostały opracowane w sposób wyczerpujący pytania i odpowiedzi na temat szczepień oraz w sposób zrozumiały opisane są choroby zakaźne przed którymi szczepienia chronią.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Janowie Lubelskim informuje, że niepoddanie dziecka obowiązkowym szczepieniom ochronnym jest sprzeczne z interesem społecznym – szczepienia stanowią skuteczną i społecznie akceptowaną metodę zapobiegania zachorowaniom na choroby zakaźne, zarówno w wymiarze zapobiegania zachorowaniom u osoby poddanej szczepieniom ochronnym (ochrona indywidualna), jak również kształtowania odporności całej populacji na zachorowania (ochrona populacyjna).

Przeprowadzone w 2025 roku kontrole kart uodpornienia, realizowane przez pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej, pozwoliły na precyzyjne doszacowanie liczby osób z podziałem na płeć oraz stan zaszczepienia. Podjęte działania przyczyniły się do znaczącej minimalizacji błędów w sprawozdaniu.

Na podstawie przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że najniższy poziom wyszczepienia dotyczył dzieci urodzonych w latach 2018, 2017 oraz 2016. W przypadku tych roczników zauważono, że część rodziców nie zgłosiła się wraz z dzieckiem na obowiązkowe szczepienie ochronne wykonywane w 6. roku życia. Problem ten jest szczególnie widoczny w przychodniach, w których liczba kart uodpornienia jest wysoka, natomiast liczba personelu wykonującego szczepienia — ograniczona.

W 2025 roku przeprowadzono dwie rozmowy z kierownikami przychodni, w których poziom wyszczepienia oceniono jako niezadowalający, zwłaszcza w odniesieniu do wskazanych roczników.

W jednym z punktów szczepień odnotowano poprawę, natomiast w drugim sytuacja nie uległa istotnej zmianie.

V. JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA

1. Wstęp.

Nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi sprawują organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej na podstawie:
- ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków,
- ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej,
- rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

2. Zaopatrzenie ludności w wodę.

Mieszkańcy powiatu janowskiego w 2025 roku byli zaopatrywani w wodę przeznaczoną do spożycia przez 51 wodociągów, w tym 21 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia (WZZ) oraz 30 ujęć indywidualnych (UI), wykorzystujących wodę w ramach działalności gospodarczej, w budynkach użyteczności publicznej lub w podmiotach działających na rynku spożywczym. Ponadto na terenie nadzorowanym przez PPIS w Janowie Lubelskim znajdują się 2 końcówki wodociągów wchodzących z innych powiatów: WZZ Gródki i WZZ Katy.
Zaopatrzenie ludności w wodę z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia i ujęć indywidualnych w poszczególnych gminach powiatu janowskiego waha się w przedziale 99-100%. Najmniej zwodociągowana jest gmina Godziszów (43%).

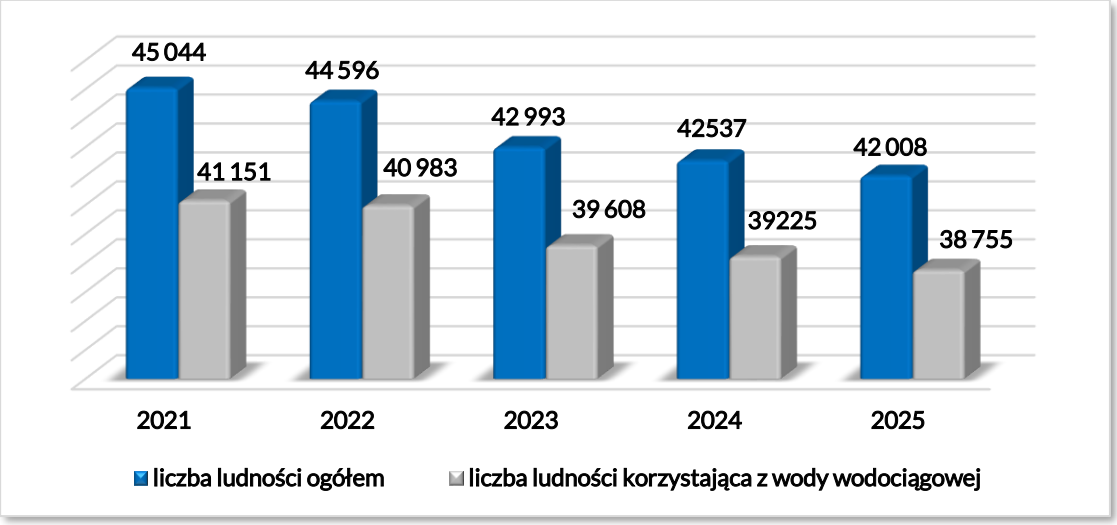

Wykres 1. Zaopatrzenie ludności w wodę z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia i ujęć indywidualnych w zestawieniu z ludnością powiatu janowskiego ogółem w latach 2021-2025.

liczbę zaopatrywanej ludności przedstawiono w oparciu o dane dostępne w zestawieniu GUS „Ludność. Stan i struktura ludności oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym. Stan w dniu 30.06.2025 r.

W 2025 roku z urządzeń wodociągowych, wchodzących w skład systemu zaopatrzenia w wodę do spożycia produkowanej przez WZZ i UI korzystało 38 755 mieszkańców powiatu janowskiego (tj. 92 % ogólnej liczby mieszkańców powiatu).

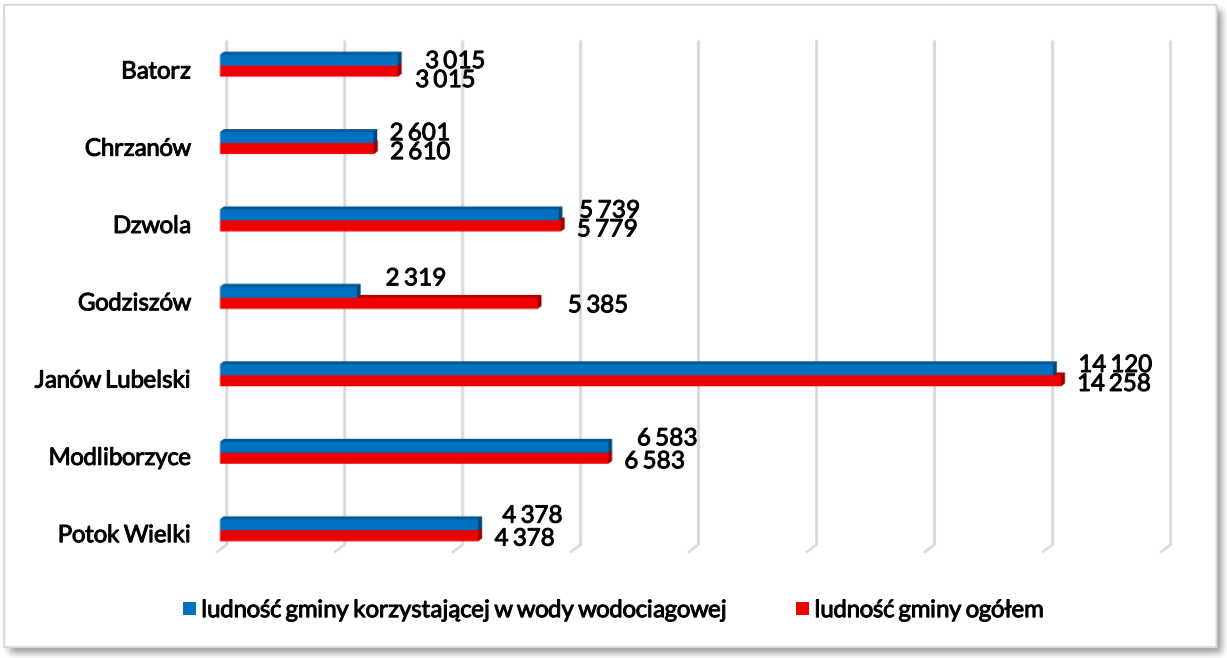

Wykres 2. Zaopatrzenie ludności w wodę z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę i ujęć indywidualnych w poszczególnych gminach powiatu janowskiego.

CHRONIMY ZDROWIE
Z MYŚLĄ O PRZYSZŁOŚCI

3. Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W 2025 r. w powiecie janowskim:
- pobrano do badań 110 próbek wody,
- w 21 wodociągach i 18 ujęciach indywidualnych skontrolowano jakość wody,
- w 35 obiektach skontrolowano stan sanitarno-higieniczny urządzeń wodociągowych (w 3 obiektach stwierdzono nieprawidłowości),
- w 2 wodociągach zbiorowego zaopatrzenia stwierdzono brak przydatności wody do spożycia,
- w 2 wodociągach i w 3 ujęciach indywidualnych stwierdzono warunkową przydatność wody do spożycia,
- nałożono 1 mandat karny,
- wydano 23 decyzje administracyjne tj.: brak przydatności wody do spożycia – 2, warunkowa przydatność wody do spożycia – 5, przydatność wody do spożycia – 7, zły stan sanitarno-higieniczny – 4, oceny higieniczne na zastosowane materiały – 5

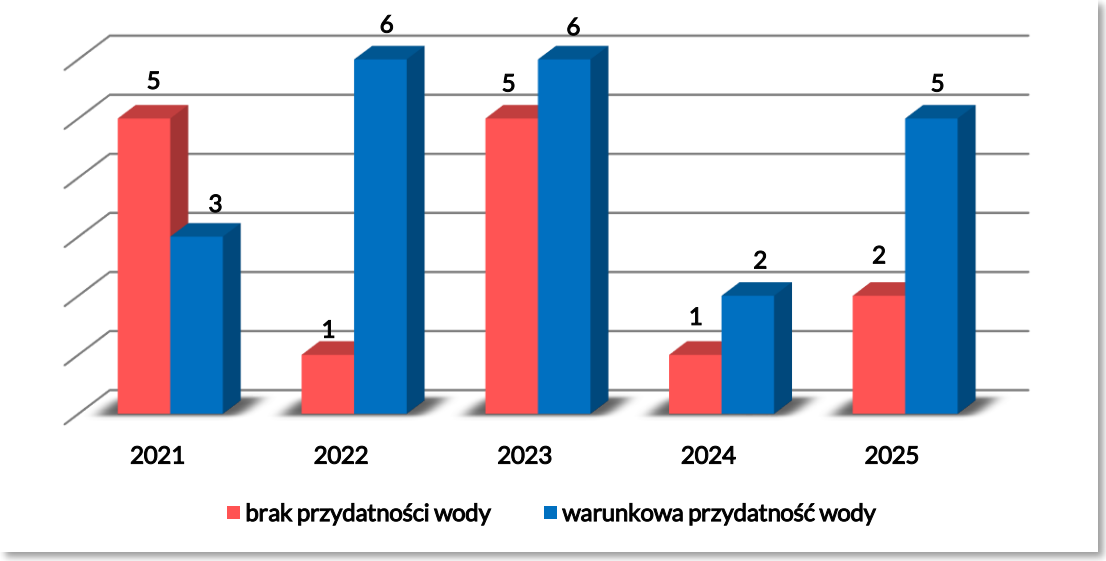

Wykres 3. Ilość wydanych decyzji skutkujących brakiem przydatności wody oraz warunkową przydatnością wody w latach 2021-2025.

4. Nadzór nad jakością wody ciepłej.

W roku 2025 kontynuowano nadzór nad jakością wody ciepłej w kierunku występowania bakterii z rodzaju *Legionella* sp. Badania ciepłej wody powinny być wykonywane w podmiotach prowadzących działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne, w budynkach zamieszkania zbiorowego oraz w budynkach użyteczności publicznej, w których w trakcie ich użytkowania wytwarzany jest aerozol wodno-powietrzny. Za jakość wody na końcowym etapie jej dostarczania tj. w punkcie czerpalnym u odbiorcy, zgodnie z obowiązującymi przepisami, odpowiada właściciel/zarządca danego obiektu.

W roku 2025, organ Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Janowie Lubelskim, w ramach sprawowanego bieżącego nadzoru sanitarnego nad jakością ciepłej wody:
- zaplanował pobór 15 próbek do badania – pobrano 14 próbek (4 z innego podmiotu leczniczego, 4 z internatu, 5 z natrysków zlokalizowanych przy szatniach pływalni).
- w pobranych próbkach nie stwierdzono obecności bakterii *Legionella* sp.

W ramach kontroli wewnętrznej badania ciepłej wody w 2025 roku, zostały wykonane w następujących obiektach, będących pod nadzorem PSSE:

- 3 podmioty lecznicze (1 szpital, 2 zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze),
- 11 obiektów typu: hotele, obiekty świadczące usługi noclegowe/hotelarskie,
- 2 placówki oświatowe (internat, placówka opiekuńczo – wychowawcza)
- 1 podmiot inny (stadion miejski).

W roku 2025 prowadzono 1 postępowanie administracyjne na jakość ciepłej wody - stwierdzona obecność w stopniu średnim, wewnętrznej instalacji wody ciepłej w 1 obiekcie (internat). Postępowanie zakończone.

W 2025 roku PPIS w związku z prowadzonym nadzorem nad jakością ciepłej wody wydał 20 pozytywnych ocen jakości wody ciepłej (obiekty lecznicze – 6, obiekty użyteczności publicznej – 14).

VI. PŁYWALNIE

W roku 2025 w ewidencji PSSE znajdowały się:

- 3 pływalnie kryte (w tym 2 hotelowe),
- 1 basen odkryty (obiekt sezonowy, funkcjonujący tylko w sezonie letnim).

Obiekty zasilane były wodą wodociągową z WZZ Janów Lubelski (x3) lub wodą z ujęcia indywidualnego (x1).

W ramach nadzoru sanitarnego nad jakością wody basenowej skontrolowano 4 obiekty:

- w 4 obiektach stwierdzono uchybienia
- w 2 obiektach wydano 3 decyzje administracyjne (2 – brak przydatności wody do kąpieli, 1 – wygaśnięcie jako bezprzedmiotowej)

W pobranych do badania próbkach wody stwierdzono przekroczenia parametrów:
– ogólnej liczby mikroorganizmów w 36°C - 5 próbek,
– Pseudomonas aeruginosa – 1 próbka,
– Chloroform - 4 próbki,
– sumy THM -1 próbka.

W ramach kontroli wewnętrznej, jakość wody w basenach monitorowana była przez właścicieli/ zarządców obiektów, według opracowanych harmonogramów pobierania próbek wody, zatwierdzonych przez PPIS:

- w 2 obiektach stwierdzono uchybienia,
- w 2 obiektach wydano 4 decyzje administracyjne (4 – brak przydatności wody do kąpieli).

W pobranych do badania próbkach wody stwierdzono przekroczenia parametrów:
– Legionella sp. - 4 próbki,
– Pseudomonas aeruginosa – 1 próbka.

We wszystkich przypadkach powtórne badania potwierdziły skuteczność przeprowadzonych działań naprawczych.

Pływalnie będące pod nadzorem podlegały procedurze wydania zbiorczej rocznej oceny jakości wody. W 2025 roku wydano 2 pozytywne zbiorcze roczne oceny.

W 2025 roku przeprowadzono kontrole sanitarne w 2 funkcjonujących obiektach. Kontrole nie wykazały uchybień w zakresie utrzymania czystości i porządku.

VII. KĄPIELISKA I MIEJSCA WYKORZYSTYWANE DO KĄPIELI

W sezonie letnim 2025 roku funkcjonowało 1 kąpielisko Nr 1 ZOOM Natury.

W ramach kontroli urzędowej pobrano do analizy 1 próbkę wody z kąpieliska, nie wcześniej niż 10 dni przed otwarciem sezonu kąpielowego.

W wyniku realizacji badań w ramach kontroli wewnętrznej, łącznie pobrano 3 próbki wody (w okresie funkcjonowania kąpieliska), zgodnie z ustalonym z PPIS w Janowie Lubelskim harmonogramem. W związku z brakiem występowania zanieczyszczenia wody, spowodowanego w przypadku awaryjnych zrzutów ścieków lub gwałtownych zmian atmosferycznych, nie pobierane były żadne próbki wody w miejscach innych niż punkt pobierania próbek wody.

Badania wody nie wykazywały jakichkolwiek nieprawidłowości, wyniki badań - prawidłowe. Opierając się na wynikach powyższych badań wody, PPIS wydał 4 bieżące oceny jakości wody, stwierdzające przydatność wody do kąpieli.
Bieżące oceny jakości wody w kąpielisku dostępne były na tablicy informacyjnej kąpieliska, stronie internetowej Zoom Natury (https://zoomnatury.pl/p/kapielisko) oraz siedzibie organizatora. Ponadto powyższe oceny zamieszczane były na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Janowie Lubelskim (https://www.gov.pl/web/psse-janow-lubelski/komunikaty), portalu społecznościowym (https://www.facebook) a także na ogólnopolskim serwisie kąpieliskowym (http://sk.gis.gov.pl).

Jakość wody za ostatni okres oceny (na podstawie 19 próbek wody obejmujących cztery sezony kąpielowe: 2021 r., 2022 r., 2023 r., 2025 r.) została sklasyfikowana jako "doskonała".

W zakresie oceny wizualnej nie stwierdzono występowania w wodzie zanieczyszczeń niekorzystnie wpływających na jakość wody i stanowiących zagrożenie zdrowia kąpiących się osób (materiały smoliste lub szkło, tworzywa sztuczne, guma oraz inne odpady). Nie wystąpiły również zakwity sinic.

Organizator kąpieliska właściwie przygotował do użytkowania i utrzymywał infrastrukturę. Zapewnione były 3 przebieralnie, kosze z wkładami foliowymi na odpady komunalne i regulamin ujmujący m.in. zakaz wprowadzania psów na plażę i ich kąpania oraz rozpalania ognisk i grilli.

Teren wokół kąpieliska utrzymany był w dostatecznej czystości. Podczas przeprowadzonej kontroli sanitarnej nie stwierdzono nieprawidłowości.

VIII. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

1. Działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.

1.1. Kontrole.

Przeprowadzono 53 kontrole, w tym:

- 17 kontroli w trybie art. 56 ustawy Prawo budowlane, po których wydano opinię - stanowisko w sprawie zgodności wykonania obiektu budowlanego z zatwierdzonym projektem budowlanym w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych.

  Kontrole dotyczyły budowy obiektów: trzech ujęć wody, dwóch budynków usługowo-handlowych sieci sklepów DINO POLSKA S.A., rozbudowy cmentarza parafialnego, dwóch boisk wielofunkcyjnych wraz z zadaszeniem o stałej konstrukcji, dwóch budynków sportowych wraz z boiskiem wielofunkcyjnym, budynku Zakładu Pielęgnacyjno-Opiekuńczego dla osób starszych i niepełnosprawnych, dostosowania pomieszczeń budynku Ośrodka Pomocy Społecznej pod program „Senior +" w zakresie przebudowy oraz zmiany sposobu użytkowania pomieszczeń parteru budynku, dwóch żłobków, przebudowy, modernizacji oraz doposażenia szpitalnego oddziału ratunkowego oraz pracowni diagnostycznej w budynku Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej, Komendy PPSP, budynku administracyjno – kulturalnego, portierni na terenie obiektu produkcyjnego. Obiekty zostały wykonane zgodnie z projektem budowlanym w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych. Wydano opinie pozytywne.

- 15 kontroli jako współudział z innymi sekcjami w stacji.

  Kontrole dotyczyły sklepów spożywczo-przemysłowych, lokali gastronomicznych, kaszarni, piekarni, palarni kawy, magazynu olejów, hurtowni suplementów, magazynu produktów zbożowych.
  W związku z przeprowadzonymi kontrolami decyzje zostały wydane przez sekcje nadzoru bieżącego.

- 21 kontroli dotyczących spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych, gdzie nadzór zapobiegawczy był komórką wiodącą.

  Kontrole dotyczyły z salonów kosmetycznych i fryzjerskich, punktu aptecznego, obiektu krótkotrwałego zakwaterowania, żłobków. Nieprawidłowości nie stwierdzono, wydano opinie pozytywne.

1.2. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko.

Wydano 7 stanowisk dotyczących uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko do Planu Ogólnego Gminy.

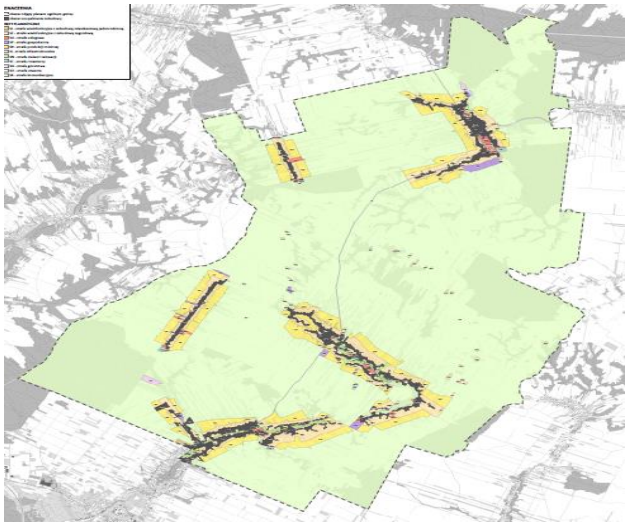

1.3. Ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

- Wydano 24 opinii w sprawie braku potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.

Opiniowane inwestycje dotyczyły budowy silosów wraz z halami stalowymi, rozbudowy kaszarni, przebudowy dróg powiatowych, budowy dróg gminnych, budowy 4 dróg pieszo-rowerowych, budowy 25 szt. garaży samochodowych, budowy hali produkcyjnej karmy wraz z infrastrukturą, budowy elektrowni fotowoltaicznej, eksploatacji kruszywa, budowy 2 stacji paliw płynnych, budowy myjni samochodów ciężarowych, rozbudowy i przebudowy sieci wodociągowej, zbierania i przetwarzania odpadów, przebudowy przepustu w drodze powiatowej, przebudowy 2 mostów, przebudowy drogi leśnej, budowy wytwórni mas betonowych.

- Nie wydawano opinii dotyczących ustalenia zakresu raportu.
- Nie wydawano opinii dot. uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia.
- Nie wydawano opinii w związku z ponowną oceną oddziaływania na środowisko.

1.4. Liczba wydanych uzgodnień dokumentacji projektowej.

Wydano 6 opini dotyczących uzgadniania dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych. Opinie dotyczyły: czterech projektów budowlanych przebudowy i budowy sieci wodociągowej, jednego projektu budowlanego budowy budynku mieszkalnego jednorodzinnego, jednego projektu budowlanego rozbudowy ujęcia wody.

1.5. Liczba wydanych decyzji opłatowych.

W ramach nadzoru zapobiegawczego wydano 39 decyzji opłatowych.

1.6. Liczba uzgodnień miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i studium uwarunkowań.

- Wydano 3 opinie w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego Gmin dla powiatu Janowskiego dla terenów związanych z lokalizacją elektrowni wiatrowych.

- Nie uzgadniano studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania

1.7. Liczba wydanych decyzji na założenie lub rozszerzenie cmentarza.

- W 2025 roku nie wydawano decyzji zezwalającej na rozszerzenie cmentarza.
- Wydano jedną opinię stwierdzającą, że obiekt budowlany pn. „Rozbudowa cmentarza grzebalnego" został zrealizowany zgodnie z projektem budowlanym pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych.

1.8. Inne stanowiska nie ujęte powyżej, a wydawane w ramach pracy oddziału.

- Przekazano zgodnie z właściwością Lubelskiemu Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu n/w wniosków dotyczącego uzgodnienia:
  - projektu decyzji o warunkach zabudowy inwestycji polegającej na budowie stacji bazowej telefonii komórkowej wraz z wewnętrzną linią zasilającą i niezbędną infrastrukturą techniczną,
  - projektu decyzji o warunkach zabudowy inwestycji polegającej na przebudowie linii napowietrznej SN 15 kV.
- Opracowano 6 pism dotyczących podtrzymania stanowiska wyrażonego we wcześniejszych opiniach.
- Opracowano 1 pismo dotyczące doprecyzowania informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko dla potrzeb sporządzenia projektu planu ogólnego Gminy.

- Wydano 4 postanowienia w tym:
  - 2 postanowienia dotyczyły sportowania omyłki pisarskiej,
  - 2 postanowienia o niezałatwieniu sprawy w terminie
- Wydano 1 decyzję administracyjną dotyczącą spełnienia wymagań sanitarno-lokalowych w pomieszczeniach niepublicznego żłobka.
- Opracowano 24 pisma o nie zajmowaniu stanowiska w zakresie zakończeniu budowy i zamiarze przystąpienia do użytkowania inwestycji takich jak: budowa i rozbudowa sieci wodociągowych, budowa sieci kanalizacji sanitarnej, budowy hali namiotowej, rozbiórki i budowy mostu, modernizacji budynku garażowego, budowy drogi gminnej, rozbudowa drogi krajowej nr 74, budowa infrastruktury technicznej do węzła betoniarskiego, budowa boiska do piłki nożnej, budowa silosów zbożowych, budowa zbiornika retencyjnego.

Z analizy oceny bezpieczeństwa stanu sanitarnego województwa lubelskiego za 2025 r. wynika, że liczba wszystkich przeprowadzonych kontroli przez organy PIS wzrosła o 9 w stosunku do roku 2024 r. Zauważono tendencje wzrostową, co do liczby wydanych opinii o spełnieniu wymagań higienicznych i zdrowotnych tj. w oparciu o art. 3 pkt. 3 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, tj. z 13 w roku 2024 do 21 w roku 2025.

IX. STAN SANITARNY OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

1. Informacje ogólne.

W roku 2025 Sekcja Higieny Komunalnej objęła nadzorem 230 obiektów użyteczności publicznej oraz 12 środków transportu, przeprowadzając 143 kontrole sanitarne. W trakcie czynności kontrolnych oceniano m.in. stan sanitarno–higieniczny oraz porządkowy obiektów, gospodarkę ściekową, sposób postępowania z odpadami komunalnymi i niebezpiecznymi, z bielizną, narzędziami wykorzystywanymi do świadczenia usług, rodzajem stosowanych środków dezynfekcyjnych, poprawność przeprowadzania procesów dezynfekcji i sterylizacji. Obiekty użyteczności publicznej stanowią liczną i różnorodną grupę, co powoduje zróżnicowanie wymagań sanitarnych jakim powinny odpowiadać obiekty należące do poszczególnych kategorii.

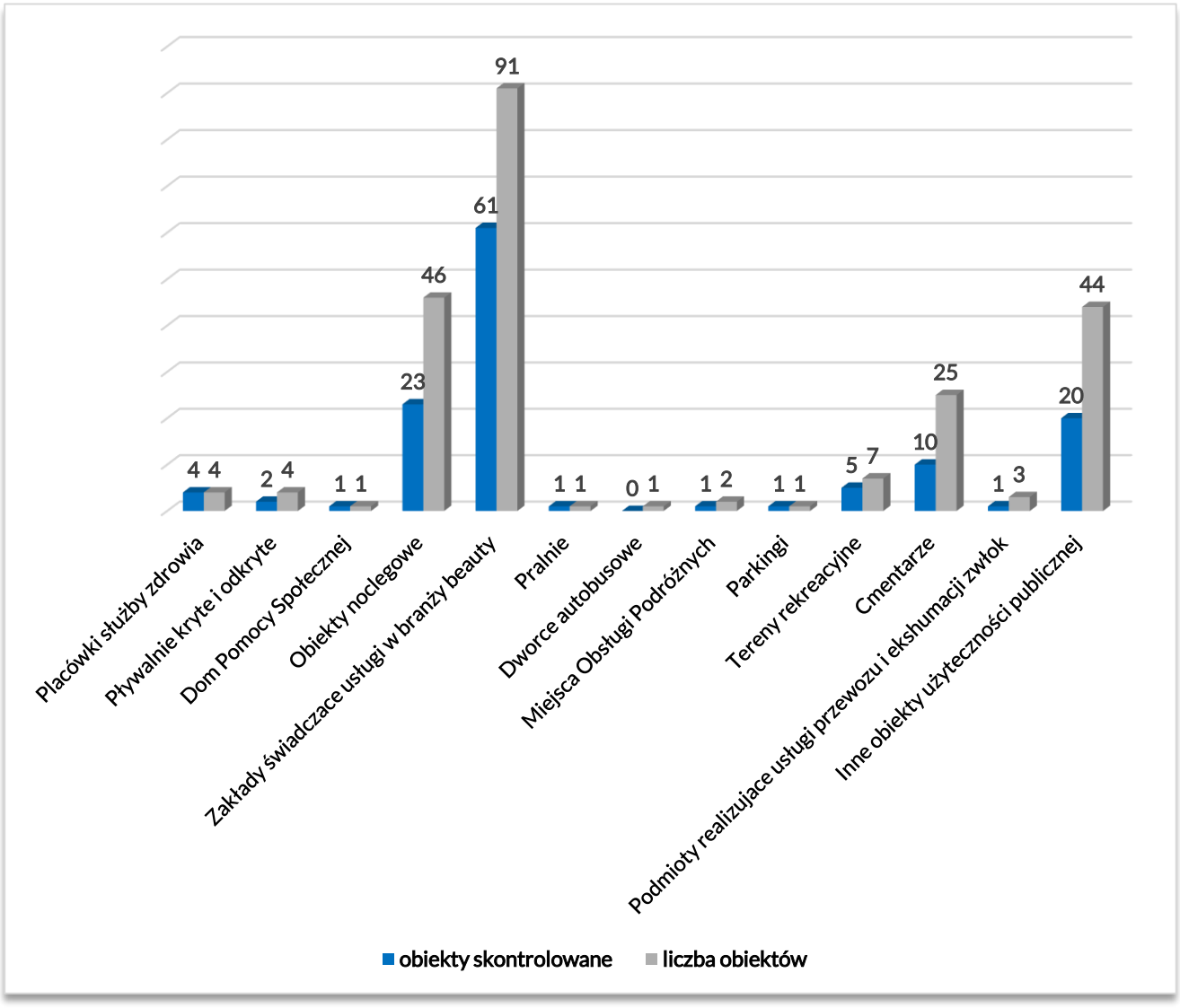

Wykres 1. Nadzór sanitarny nad obiektami użyteczności publicznej.

CHRONIMY ZDROWIE
Z MYŚLĄ O PRZYSZŁOŚCI

2. Stan sanitarny wybranych obiektów.

2.1. Placówki służby zdrowia.

- skontrolowano 4 obiekty
- przeprowadzono 4 kontrole sanitarne

Kontrolowane obszary:
- ocena stanu higienicznego i porządkowego obiektu,
- postępowanie z bielizną czystą i brudną,
- transport wewnętrzny, stan sanitarny pomieszczeń do magazynowania, poprawność przechowywania sprzętu porządkowego,
- postępowanie z odpadami komunalnymi i medycznymi,
- ocena procedur i instrukcji obowiązujących w placówce,
- ocena realizacji wymogów wynikających z ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych,
- ocena narażenia na zagrożenie wystąpienia bakterii *Legionella sp.* w instalacji wody ciepłej,
- sposób postępowania ze zwłokami.

W ramach przeprowadzonych kontroli sanitarnych, w żadnym obiekcie nie stwierdzono nieprawidłowości w stanie sanitarno - higienicznym.

2.2. Obiekty świadczące usługi hotelarskie.

Bazę noclegową w powiecie janowskim stanowią hotele, inne obiekty świadczące usługi hotelarskie oraz agroturystyka.

- skontrolowano 23 obiekty noclegowe
- przeprowadzono 28 kontroli sanitarnych
- nałożono 2 mandaty karne na łączną kwotę 400,00 zł

Kontrolowane obszary:
- ocena stanu sanitarno – higienicznego i porządkowego obiektu,
- postępowanie z bielizną czystą i brudną,
- ocena poprawności wdrożonych procedur i instrukcji,
- ocena poprawności doboru stosowanych środków dezynfekcyjnych,
- postępowanie z odpadami komunalnymi,
- ocena realizacji wymogów wynikających z ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych,
- ocena narażenia na zagrożenie wystąpienia bakterii Legionella sp. w instalacji wody ciepłej.

Podczas przeprowadzonych kontroli sanitarnych stwierdzono nieprawidłowości w dwóch obiektach w zawiązku ze zgłoszonymi interwencjami. Dla poprawy stanu sanitarno – higienicznego i porządkowego obiektu nałożono mandaty karne. Przeprowadzone ponowne kontrole w zakresie sprawdzenia usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości nie wykazały uchybień. W pozostałych obiektach nie stwierdzono nieprawidłowości. Stwierdzone uchybienia dotyczyły m. in.: zabrudzenia powierzchnie mebli, podłóg oraz obecności pluskiew.

2.3. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu i odnowy biologicznej.

Nadzorem sanitarnym objęto 91 obiektów:
39 zakładów fryzjerskich oraz fryzjersko-barberskich,
2 zakłady kosmetyczne bez przerywania ciągłości tkanek,
5 zakładów odnowy biologicznej bez przerywania ciągłości tkanek,
33 zakłady świadczące usługi w branży beauty wykonujące zabiegi z naruszeniem ciągłości tkanek,
12 zakładów mobilnych z branży beauty.

- skontrolowano 61 zakładów usługowych
- przeprowadzono 63 kontrole sanitarne
- wydano 2 decyzje administracyjne

Kontrolowane obszary:

- ocena stanu sanitarno – higienicznego i porządkowego obiektu,
- ocena poprawności wdrożonej procedury,
- przestrzeganie zasad higieny przy świadczeniu usług,
- stosowanie sprzętu jednorazowego i wielokrotnego użytku,
- ocena poprawności doboru stosowanych środków dezynfekcyjnych,
- ocena poprawności przeprowadzania procesów dezynfekcji i sterylizacji narzędzi,
- ocena sposobu przeprowadzania dezynfekcji skóry oraz dekontaminacji pomieszczeń,
- postępowanie z bielizną czystą i brudną oraz jednorazowego użytku,
- poprawność przechowywania sprzętu porządkowego,
- postępowanie z odpadami komunalnymi,
- ocena realizacji wymogów wynikających z ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

W dwóch obiektach stwierdzono nieprawidłowości, w wyniku których, wydano 2 decyzje administracyjne. W pozostałych obiektach nieprawidłowości w wyżej wymienionych zakresach nie stwierdzono.

Stwierdzone uchybienia dotyczyły m. in.: posiadania nieaktualnych procedur oraz braku powierzchni gładkiej, niewchłaniającej kurzu, wody i środków do dezynfekcji powierzchni.

2.4. Dworce autobusowe.

Pod nadzorem znajduje się 1 dworzec autobusowy. W 2025 r. nie przeprowadzano kontroli.

2.5. Tereny rekreacyjne.

Nadzorem sanitarnym objęte były: place zabaw i piaskownice, park rekreacji wraz z plażą, boiska sportowe i stadiony.

- skontrolowano 5 obiektów
- przeprowadzono 5 kontroli sanitarnych

Podczas przeprowadzonych kontroli sanitarnych nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.6. Cmentarze.

- skontrolowano 10 cmentarzy
- przeprowadzono 10 kontroli sanitarnych
- wydano 1 decyzję administracyjną

Kontrolowane obszary:
- ocena stanu sanitarno - higienicznego i porządkowego obiektu,
- ocena postępowania z odpadami komunalnymi.

Podczas kontroli w jednym obiekcie stwierdzono nieprawidłowości. W pozostałych obiektach nieprawidłowości w wyżej wymienionych zakresach nie stwierdzono. Stwierdzone uchybienie: brak dostępu na powierzchni grzebalnej cmentarza wody do celów użytkowych.

2.7. Domy Pomocy Społecznej

- skontrolowano 1 obiekt
- przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną

Kontrolowane obszary:
- ocena stanu sanitarno - higienicznego i porządkowego obiektu,
- ocena dokumentacji stosowanej w obiekcie,
- postępowanie z bielizną czystą i brudną,
- stan sanitarny pomieszczeń do magazynowania,
- poprawność przechowywania sprzętu porządkowego,
- postępowanie z odpadami komunalnymi i medycznymi,
- ocena procedur i instrukcji obowiązujących w placówce,
- ocena realizacji wymogów wynikających z ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych,
- ocena postępowania w obiekcie z osobami zmarłymi,
- ocena narażenia na zagrożenie wystąpienia bakterii Legionella sp. w instalacji wody ciepłej.

Podczas przeprowadzonej kontroli sanitarnej nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.8. Miejsca obsługi podróżnych.

- skontrolowano 1 obiekt
- przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną

Kontrolowane obszary:
- ocena stanu sanitarno - higienicznego i porządkowego miejsc obsługi podróżnych,
- postępowanie z odpadami komunalnymi,
- poprawność postępowania z nieczystościami płynnymi,
- ocena realizacji wymogów wynikających z ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych,
- ocena narażenia na zagrożenie wystąpienia bakterii Legionella Sp. w instalacji wody ciepłej.
Podczas przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.9. Parkingi

- skontrolowano 1 obiekt
- przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną

Kontrolowane obszary:
- ocena stanu sanitarno - higienicznego i porządkowego parkingu,
- postępowanie z odpadami komunalnymi i nieczystościami płynnymi,
- ocena realizacji wymogów wynikających z ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Podczas przeprowadzonej kontroli sanitarnej nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.10. Podmioty realizujące wyłącznie usługi przewozu zwłok, kremacji i ekshumacji

- skontrolowano 2 środki transportu do przewozu zwłok w 1 zakładzie,
- przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną

Kontrolowane obszary:
- ocena stanu sanitarno - higienicznego i porządkowego parkingu,
- postępowanie z odpadami komunalnymi i nieczystościami płynnymi,
- ocena realizacji wymogów wynikających z ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Podczas przeprowadzonej kontroli sanitarnej nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.11. Inne obiekty użyteczności publicznej.

W roku 2025 Sekcja Higieny Komunalnej objęła nadzorem 44 obiekty tego typu.
- skontrolowano 20
- przeprowadzono 21 kontroli sanitarnych

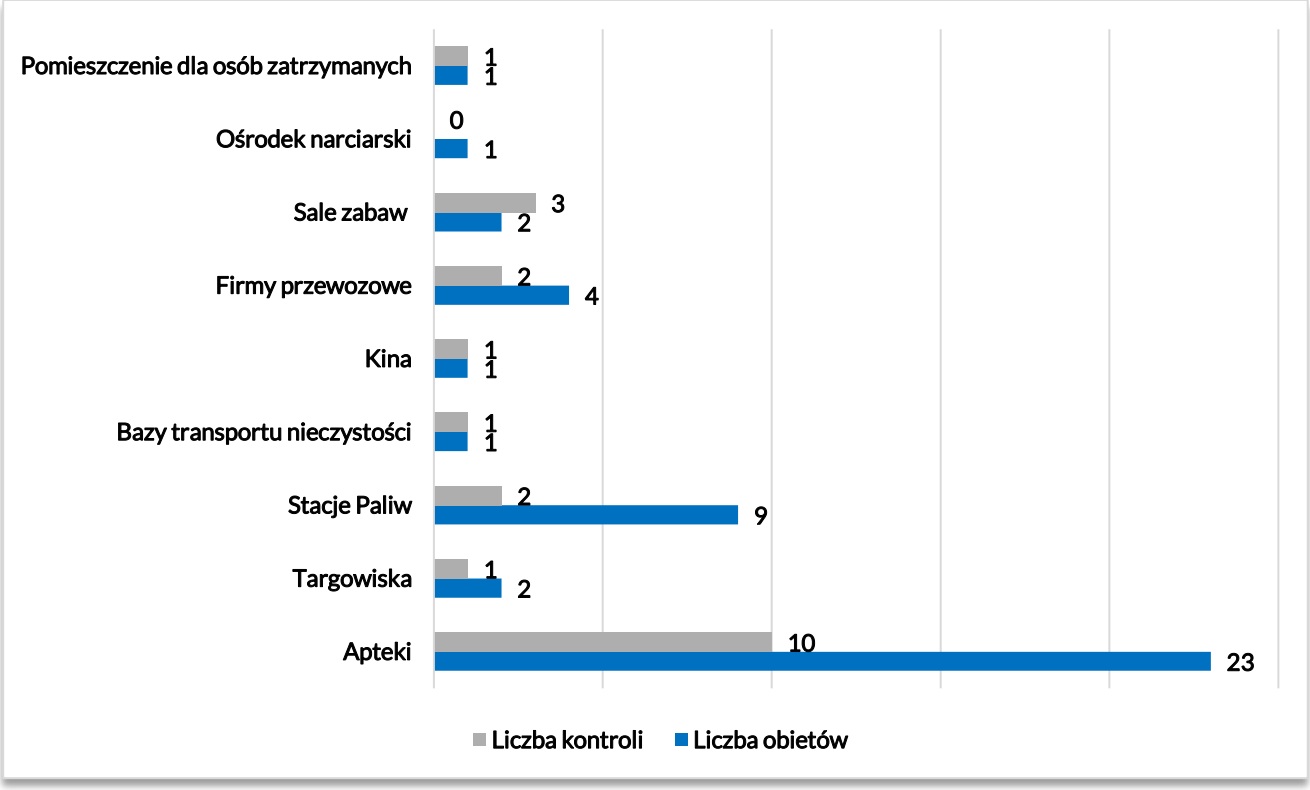

Wykres 2. Podział innych obiektów użyteczności publicznej.

W trakcie kontroli sanitarnych w tej grupie obiektów sprawdzane są następujące obszary:
- ocena stanu sanitarno - higienicznego i porządkowego obiektu,
- poprawność postępowania z nieczystościami płynnymi,
- ocena postępowania z odpadami komunalnymi,
- ocena poprawności mycia i przechowywania sprzętu porządkowego,
- ocena realizacji wymogów wynikających z ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Dodatkowe obszary kontroli w poszczególnych grupach obiektów:
Apteki i dział farmacji - postępowanie z odpadami niebezpiecznymi.
Stacje paliw - ocena dokumentacji w obiekcie (np. koncesje na obrót paliwami ciekłymi).
Pomieszczenie dla osób zatrzymanych (PDOZ) - ocena dokumentacji stosowanej w obiekcie, ocena poprawności wdrożonych procedur i instrukcji, postępowanie z bielizną czystą i brudną oraz potencjalnie zakażoną, postępowanie z odpadami niebezpiecznymi.
Podczas przeprowadzonych kontroli w tej grupie obiektów nie stwierdzono nieprawidłowości.
Podczas wykonywania czynności kontrolnych w obiektach użyteczności publicznej zwracano uwagę na czystość instalacji wentylacji.

Ponadto w Sekcji Higieny Komunalnej prowadzono nadzór nad postępowaniem ze szczątkami i zwłokami ludzkimi m.in. w zakresie ekshumacji, transportu zwłok i szczątków ludzkich. Wydano 11 decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji, 9 postanowień na sprowadzenie zwłok z zagranicy oraz 1 decyzję na wywóz zwłok z terytorium Rzeczpospolitej.

IX. STAN SANITARNY ZAKŁADÓW ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA, MATERIAŁÓW I WYROBÓW PRZEZNACZONYCH DO KONTAKTU Z ŻYWNOŚCIĄ

1. Zakres nadzoru sanitarnego.

Państwowa Inspekcja Sanitarna w zakresie higieny żywności i żywienia prowadzi bieżący nadzór sanitarny, do którego należy kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w tym dotyczące warunków produkcji, transportu, przechowywania i sprzedaży żywności oraz warunków żywienia zbiorowego, nadzoru nad jakością zdrowotną żywności, warunków zdrowotnych produkcji i obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.
W roku 2025 pod nadzorem PSSE znajdowało się ogółem 3573 obiektów żywnościowo - żywieniowych, w tym:

- 3069 obiekty produkcji żywności, z czego 2990 obiekty stanowiła grupa obiektów produkcji pierwotnej (producenci pierwotni, rolniczy handel detaliczny, dostawcy bezpośredni),
- 376 obiektów obrotu żywnością,
- 120 obiektów żywienia zbiorowego (47 – obiektów żywienia zbiorowego zamkniętego, 71 obiektów żywienia zbiorowego otwartego i 2 zakłady usług cateringowych),
- 8 miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

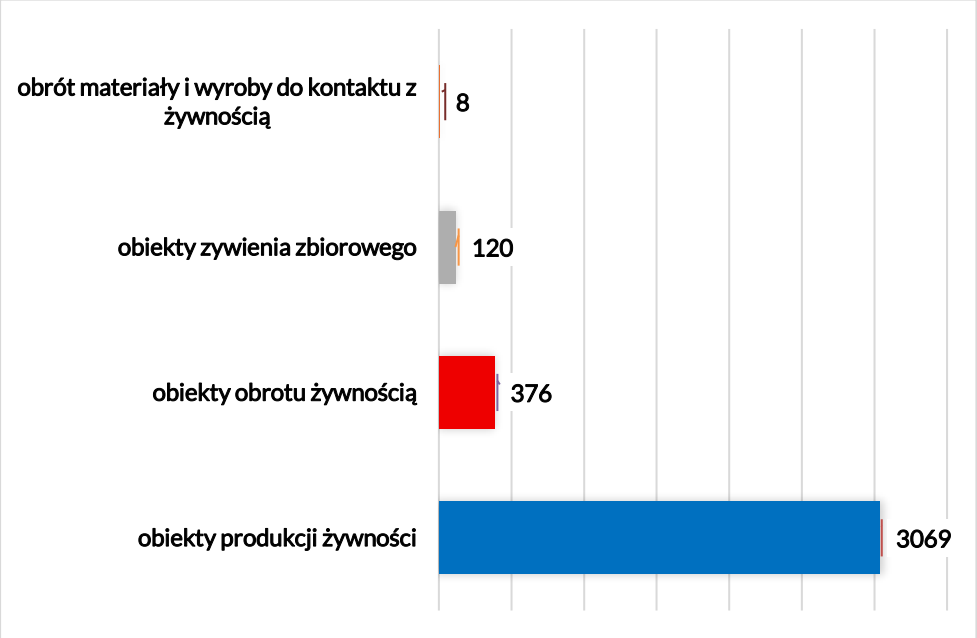

Wykres 1. Zakłady nadzorowane w 2025 roku.

Przeprowadzono ogółem 500 kontroli, z czego 35% kontroli były to kontrole doraźne, nie wynikające z planu pracy. Kontrole doraźne wynikały z:
- powiadomień RASFF (System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach),
- wytycznych i poleceń LPWIS,
- wpływających wniosków od klientów/podmiotów uruchamiających działalność (zatwierdzenie zakładu) oraz rozszerzających zakres działalności,
- prowadzonego postępowania administracyjnego (kontrole sprawdzające),

- prowadzonego postępowania w związku z koniecznością podjęcia różnego rodzaju interwencji, w tym skarg od klientów indywidualnych.

Liczba obiektów poddanych kontroli (wraz z produkcją pierwotną) – 377
w tym: zakłady produkcji żywności - 55 +111 (produkcja pierwotna) – 166
zakłady obrotu żywnością – 122
zakłady żywienia zbiorowego - 42 (otwarte) + 43 (zamknięte) + 2 (catering) - 87
zakłady obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością - 2

Liczba przeprowadzonych kontroli sanitarnych planowanych – 324
Liczba kontroli sanitarnych zatwierdzających - 38
Liczba kontroli interwencyjnych – 80
Liczba kontroli sprawdzających – 26
Liczba kontroli tematycznych – 32
W 2025 roku nie przeprowadzano granicznych kontroli sanitarnych.

2. Charakterystyka głównych grup zakładów żywnościowo - żywieniowych.
2.1. Zakłady produkcji żywności.

Pod nadzorem PPIS w 2025roku znajdowały się 3069 zakładów produkcji żywności, w tym:
- 37 zakładów przemysłu zbożowo – młynarskiego,
- 2990 producentów produkcji pierwotnej,
- 10 piekarni,
- 6 automatów do lodów,
- 8 innych wytwórni żywności, w tym m.in. zakład pakowania wafli tortowych suchych, zakład produkcji kanapek,
- 5 ciastkarni,
- 3 wytwórnie napojów alkoholowych (w tym wytwórnie win),
- 2 przetwórnie owocowo-warzywne i grzybowe (chłodnia/mroźnia),
- 2 wytwórnie lodów,
- 1 zakład garmażeryjny,
- 4 wytwórnie suplementów diety,
- 1 producent żywności w warunkach domowych.

W roku 2025 przeprowadzono ogółem 198 kontroli w zakładach produkcyjnych, w tym 111 kontroli było związanych z produkcją pierwotną (plantacje owoców miękkich, uprawy zbóż oraz dostawy bezpośrednie/Rolniczy Handel Detaliczny). Ogółem nałożono 1 mandat karny na kwotę 100 zł w grupie „zakłady przemysłu zbożowo-młynarskiego.

Łącznie wydano 27 decyzji administracyjnych (w tym dot. poprawy stanu sanitarno-technicznego, zatwierdzające/rozszerzające zakres działalności). Najczęściej stwierdzane niezgodności:
- zniszczona powierzchnia wyposażenia produkcyjnego mającego bezpośredni kontakt z produkowaną żywnością,
- zły stan sanitarno-techniczny pomieszczeń zakładu,
- brak zachowania czystości bieżącej.

Pod nadzorem PPIS w Janowie Lubelskim na koniec 2025 roku było 2990 zakładów produkcji pierwotnej. Produkcja pierwotna to głównie producenci owoców miękkich oraz zbóż. Większość producentów prowadzi na terenie powiatu janowskiego uprawę niewielkich plantacji owoców, które są sprzedawane w większości do punktów skupu, w niewielkich ilościach w ramach dostaw bezpośrednich i Rolniczego Handlu Detalicznego. Producenci uprawianych owoców miękkich (malina, porzeczka, truskawka) mają również możliwość ich sprzedaży bezpośrednio do zakładu przetwórstwa owocowo-warzywnego z terenu powiatu janowskiego prowadzącego działalność w zakresie produkcji mrożonek. Ponadto producenci pierwotni zajmują się uprawą zbóż, które są sprzedawane do obiektów zajmujących się ich skupem (magazyny, silosy) lub bezpośrednio do zakładów produkcyjnych (jęczmień, gryka, proso).

2.2. Zakłady obrotu żywnością.

W roku 2025 pod nadzorem PSSE znajdowało się 376 obiektów obrotu żywnością, w tym:

- 129 sklepów spożywczych,
- 27 środków transportu,
- 21 magazynów hurtowych,
- 17 aptek,
- 23 obiektów ruchomych i tymczasowych,
- 6 kiosków,
- 153 innych obiektów obrotu żywnością (z czego 116 stanowią punkty skupu owoców).

W obiektach obrotu żywnością przeprowadzono łącznie 185 kontroli, w tym: wynikających z planu kontroli – 99, - zatwierdzających – 17, tematycznych – 9, interwencyjnych – 47, sprawdzających – 13. Nałożono 12 mandatów karnych na kwotę 1400 zł.

Wydano 26 decyzji administracyjnych, w tym:

- nakazowych: 10 (uwzględniając przy tym 9 decyzji zakazujących wprowadzanie do obrotu środków spożywczych),
- innych: 16 (obejmujących decyzje zatwierdzające/rozszerzające zakres działalności, wykreślające z rejestru zakładów).

Niezgodności z wymaganiami prawa stwierdzono w 14 obiektach.

Najczęściej stwierdzane m.in. niezgodności:

- wprowadzanie do obrotu żywności po upływie terminu przydatności do spożycia/daty minimalnej trwałości,
- brak zapewnionej higieny osobistej personelu, w tym dopełnienia obowiązku zapewnienia należytej odzieży ochronnej w trakcie sprzedaży żywności przez personel sklepu (sprzedaż środków spożywczych w prywatnej odzieży),
- brak etykiet producenta wprowadzanej do obrotu żywności (m.in. brak informacji dot. identyfikacji producenta, składu oraz terminu przydatności do spożycia/daty minimalnej trwałości),
- brak realizacji stałych procedur opartych na zasadach HACCP dotyczących monitorowania krytycznych punktów kontroli (dot. obiektów funkcjonujących),
- nieprawidłowe warunki przechowywania żywności w sklepie (brak zabezpieczenia przed bezpośrednim dostępem klientów oraz wtórnym zanieczyszczeniem),
- brak zachowanego bieżącego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń, urządzeń i składników wyposażenia mających kontakt z żywnością wykorzystywanego do sprzedaży i przechowywania art. spożywczych,
- brak prawidłowych warunków do mycia rąk oraz drobnego sprzętu (brak ciepłej bieżącej wody),
- brak przestrzegania wymagań higienicznych przy sprzedaży żywności w sklepie.

W 2025 roku liczba obiektów obrotu żywnością znajdujących się pod nadzorem zmniejszyła się w porównaniu do 2024 roku. Zaprzestało prowadzenia działalności 12 obiektów (zostały zlikwidowane i wykreślone z rejestru), zatwierdzono 17 nowych obiektów. Z roku na rok zmniejsza się ilość małych sklepów wiejskich, w których sprzedaż prowadzą ich właściciele z powodu funkcjonowania na terenie powiatu sklepów wielkopowierzchniowych należących do sieci handlowych (Biedronka, Stokrotka, Dino, Delikatesy-Premium). W 2025 roku na terenie powiatu janowskiego zostały zatwierdzone dwa nowe markety sieci DINO S.A. oraz sklep wielopowierzchniowy sieci „Delikatesy Centrum" prowadzące sprzedaż środków spożywczych z wydzielonym stoiskiem mięsno-wędliniarskim obsługiwanym przez personel. W wyniku przeprowadzanych kontroli stwierdzono, że stan sanitarno-higieniczny nadzorowanych obiektów obrotu żywnością w stosunku do roku 2024 nie uległ znaczącej zmianie.

2.3. Zakłady żywienia zbiorowego otwartego.

Do nadzorowanych w liczbie 71 zakładów tej grupy zaliczamy:

- 54 obiektów małej gastronomii,
- 7 zakładów małej gastronomii w zakładach tymczasowych lub ruchomych,
- 3 gospodarstwa agroturystyczne,
- 7 restauracji.

W 2025 r. przeprowadzonych zostało 57 kontroli sanitarnych w zakładach z tej grupy. Najczęściej występujące niezgodności to m.in.:

- brak zachowania czystości bieżącej w pomieszczeniach zakładu (w tym sprzętu mającego kontakt z żywnością będącego na wyposażeniu),
- stwierdzona na stanie magazynowym żywność po terminie przydatności do spożycia,
- brak odpowiedniego zabezpieczenia przed wtórnym zanieczyszczeniem żywności przetrzymywanej w urządzeniu zamrażalniczym,
- brak do wglądu dokumentów handlowych potwierdzających zakup surowców, z których przygotowane są posiłki typu fast-food.

W roku 2025 roku nałożono 5 mandatów karnych na łączną kwotę 800,00 zł.
Wydano ogółem 10 decyzji administracyjnych, w tym:

- 5 decyzji zatwierdzających zakład,
- 3 decyzje wykreślające zakład z rejestru,
- 2 decyzje administracyjne dotyczące zatwierdzenia warunkowego zakładu lub rozszerzenia działalności zakładu.

Stan sanitarno-higieniczny i techniczny zakładów żywienia zbiorowego otwartego jest dość zróżnicowany, ponieważ działają obiekty „nowe" jak również obiekty „stare".

2.4. Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego (łącznie z placówkami systemu oświaty, szpitalami).

W skład tej grupy liczącej 47 obiektów wchodzą:

- stołówki w placówkach szkolno-oświatowych (23 stołówki szkolne, w tym 6 w systemie cateringowym),
- stołówki w przedszkolach (6 obiektów, w tym 1 w systemie cateringowym),
- stołówki w żłobkach i domach małego dziecka (2 obiekty w systemie cateringowym),
- stołówki w domach wczasowych (2 obiekty),
- stołówki w internatach (2 obiekty),
- stołówki w domach opieki społecznej (3 obiekty, w tym 2 wydaje posiłki obiadowe w systemie cateringowym),
- stołówki na koloniach/obozach (1 obiekt),
- blok żywienia w placówce służby zdrowia (1 obiekt),
- stołówki w domach dziecka i młodzieży (2 obiekty w systemie cateringowym),
- inne zakłady żywienia (5 obiektów: 1 dzienny dom seniora, 2 domy weselne, 1 obiekt noclegowy i 1 pomieszczenie dla osób zatrzymanych w KPP w Janowie Lubelskim),

W roku 2025 skontrolowano 43 zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego, łączna liczba kontroli – 53. Stwierdzono niezgodności z wymaganiami prawa w 1 zakładzie. Nie nakładano mandatów karnych.
Wydano 1 decyzję nakazową dot. przedłożenia do wglądu aktualnego orzeczenia lekarskiego personelu mającego kontakt z żywnością, do celów sanitarno-epidemiologicznych o braku przeciwwskazań do wykonywania prac, przy wykonywaniu których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia na inne osoby.
Dodatkowo przeprowadza się kontrole tematyczne związane z oceną żywienia w trakcie zorganizowanego wypoczynku zimowego i letniego. Stan sanitarno-techniczny tych obiektów nie budził zastrzeżeń.

3. Ocena małej gastronomii i żywienia zbiorowego zamkniętego w okresie letnim.

W okresie wzmożonego ruchu turystycznego na szlakach turystycznych w okresie letnim przeprowadzano kontrole sanitarne w obiektach żywnościowo-żywieniowych znajdujących się w dużej mierze na terenie miasta Janów Lubelski (zlokalizowane m.in. nad zalewem w Janowie Lubelskim), ale także w innych miejscowościach zlokalizowanych przy trasach komunikacyjnych powiatu janowskiego: Momoty, Pikule, Modliborzyce, Potoczek, Wierzchowiska, Gwizdów, Maliniec, Batorz.

W zakładach żywienia zbiorowego otwartego przeprowadzono 22 kontroli w 19 obiektach (automaty do lodów, restauracje przy hotelach, PMG, w tym typu „kebab, pizzeria", ośrodki wypoczynkowe podczas trwającego wypoczynku letniego dzieci i młodzieży. Najczęściej stwierdzone nieprawidłowości wystąpiły w PMG, m.in. brak zachowania czystości bieżącej w pomieszczeniach produkcyjnych i magazynowych. Za stwierdzone nieprawidłowości nałożono grzywny w drodze mandatu karnego na kwotę 300,00 zł oraz wydano doraźne zalecenia usunięcia stwierdzonych w trakcie kontroli nieprawidłowości.

W zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego przeprowadzono 7 kontroli w 4 obiektach (stołówki w ośrodkach wypoczynkowych i kolonijnych oraz placówkach oświatowych podczas trwającego wypoczynku letniego dzieci i młodzieży), nie stwierdzono nieprawidłowości.

4. Ocena jakościowa środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością.

W ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu do badań laboratoryjnych pobrano 171 próbek, w tym 169 próbek żywności oraz 2 próbki materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Większość ww. próbek została przebadana w laboratoriach Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Do laboratoriów zewnętrznych w Skierniewicach, Puławach oraz PZH w Warszawie przekazano do badań ogółem 6 pobranych próbek żywności.

Na ogólną liczbę 171 pobranych prób składają się:

- liczba próbek materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością – 2 próbki, które nie były kwestionowane na podstawie badań,
- w zakładach produkcji żywności pobrano 20 próbek, z czego 2 były kwestionowane (przekroczenie dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydu w gryce importowanej z Rosji oraz przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu sumy 35 alkaloidów pirolizydynowych w pyłku pszczelim),
- w zakładach obrotu żywnością i wyrobami do kontaktu z żywnością pobrano 133 próbki, z czego 1 była kwestionowana (przekroczenie dopuszczalnych limitów dla Benzo[a]piren w wędlinie „kiełbasa wiejska"),
- w zakładach żywienia zbiorowego pobrano 16 próbek, nie były kwestionowane.

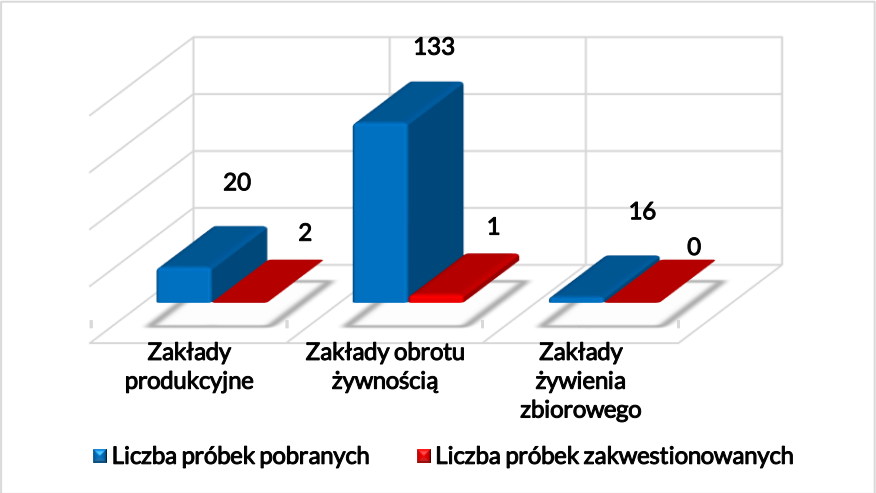

Wykres 2. Ilość pobranych próbek z podziałem na grupy obiektów i liczbę prób kwestionowanych.

5. Ocena znakowania/ prezentacji suplementów diety.

W ramach realizacji ww. zadania, przeprowadzano oceny prawidłowości znakowania, reklamy oraz prezentacji suplementów diety, w tym także środków spożywczych sprzedawanych przez Internet.
W wyniku dokonanej oceny prezentacji/reklamy suplementów diety na stronach/sklepach internetowych w większości nie stwierdzono niezgodności z przepisami prawa żywnościowego w obszarze przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, w tym spełnienia wymagań dotyczących znakowania suplementów diety zgodnie z § 5 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 października 2007 r. w sprawie składu i oznakowania suplementów diety, w świetle którego do znakowania suplementów diety stosuje się przepisy rozporządzenia nr 1169/2011, z uwzględnieniem ust. 2–7. Podczas dokonywanej oceny znakowania suplementów diety wprowadzanych przez Internet przez producentów znajdujących się pod nadzorem ustalono po wcześniejszej weryfikacji, że produkty będące przedmiotem oferty internetowej producentów zostały zgłoszone do Głównego Inspektora Sanitarnego w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 ustawy o bezpieczeństwie żywności.

Prowadzono monitoring stron internetowych (sklepów) należących do przedsiębiorców z powiatu janowskiego prowadzących działalność na terenie tut. stacji tj. zajmujących się sprzedażą suplementów diety.

W 2025 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny prowadził ponadto postępowanie wyjaśniające dot. suplementu diety którego producentem był zakład z powiatu janowskiego będący przedmiotem przesłanej do GIS interwencji konsumenckiej, wprowadzanego do obrotu handlowego za pośrednictwem Internetu, którego oznakowanie, ale również reklama/prezentacja naruszała aktualnie obowiązujące wymogi prawa żywnościowego. Ustalono, że produkt został zgłoszony do GIS powiadomieniem o pierwszym wprowadzaniu do obrotu. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami treści prezentacji na stronie internetowej przedmiotowego suplementu diety PPIS w Janowie Lubelskim prowadzi dalsze czynności wyjaśniające.

Liczba przeprowadzonych ocen znakowania suplementów diety na podstawie próbek wynikających z „Planu pobierania próbek na 2025 rok" – 2.

6. Obiekty obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

Na terenie powiatu janowskiego brak jest zakładów produkujących materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością/przedmioty użytku. Pod nadzorem znajduje się 8 obiektów (w tym 1 importer) - miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością. W 2025 roku przeprowadzono 2 kontrole planowane w zakresie: prawidłowości oznakowania ww. materiałów i wyrobów, przestrzegania obowiązku dołączania deklaracji zgodności i zapewnienia możliwości śledzenia produktu, a ponadto przepisów dotyczących identyfikacji przedsiębiorcy. Nie wydawano decyzji administracyjnych, nie karano mandatami karnymi, pobrano 2 próbki wyrobów mających kontakt z żywnością do badań laboratoryjnych.

7. Nadzór nad obrotem grzybami oraz zatrucia grzybami.

W roku 2025 na terenie powiatu janowskiego nie odnotowano zatruć po spożyciu grzybów, w tym przypadków śmiertelnych. Ponadto w zakresie sprawowanego nadzoru nad obrotem grzybami w sezonie grzybowym udzielono 9 porad dot. grzybów. Nie wydawano atestów na grzyby świeże, gdyż nie odnotowano wniosków osób zainteresowanych ich wydaniem. Uprawnienia grzyboznawcy posiada jedna osoba, dwie osoby posiadają uprawnienia klasyfikatora grzybów. W trakcie prowadzonego nadzoru bieżącego nie stwierdzono również nieprawidłowości związanych z wprowadzaniem grzybów leśnych do obrotu w nadzorowanych obiektach żywnościowo – żywieniowych.

Przy współudziale pionu OZiPZ podejmowano działania oświatowo-prewencyjne na temat zasad bezpiecznego zbierania i przygotowywania grzybów do celów konsumpcyjnych:

- prelekcje/ pogadanki podczas zajęć edukacyjnych „Przygody w lesie – grzybobranie": dla 205 osób,
- poradnictwo edukacyjne podczas organizacji punktu informacyjno-edukacyjnego - dla 170 uczestników,
- 3 narady dla 9 organizatorów podczas trwającego wypoczynku letniego,
- przekazywanie informacji społeczności lokalnej, nie tylko poprzez strony internetowe, media społecznościowe itp. – 1235 odbiorców,
- formy wizualne: 120 odbiorców,
- wystawę grzybów odwiedziło 200 osób,
- materiały edukacyjne drukowane (dla dzieci i młodzieży przebywających na letnim wypoczynku, dla dzieci przedszkolnych oraz podczas wystawy świeżych grzybów zorganizowanej przy współudziale Nadleśnictwa Janów Lubelski) przekazano ok. 945 sztuk.

8. Ocena sposobu żywienia w zakładach zamkniętych żywienia zbiorowego, w tym w jednostkach systemu oświaty.

W 2025 roku dokonano ogółem 48 ocen sposobu żywienia, w tym: 25 ocen sposobu żywienia w stołówkach szkolnych, 6 ocen w stołówkach przedszkolnych, 1 ocena bloku żywienia w szpitalu, 3 oceny w domach opieki społecznej, 1 ocena w domu dziecka i młodzieży oraz 12 ocen w trakcie zorganizowanego wypoczynku letniego

i zimowego dla dzieci i młodzieży. Posiłki zostały uznane za racjonalne, zbilansowane pod kątem udziału w nich grup produktów dostarczających podstawowych niezbędnych składników pokarmowych. Tylko w kilku przypadkach wniesiono uwagi, ponieważ jadłospisy zawierały nieliczne błędy, które można wyeliminować w krótkim czasie.

Należy w tym miejscu zaznaczyć, iż dwa z czterech skontrolowanych zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego (zakłady opiekuńczo-lecznicze) zapewniły warunki do poprawnego bilansowania diet - zatrudnione są na etacie dietetyczki o potwierdzonych kwalifikacjach (PZAZ oraz DPS BARKA). Dwa zakłady pielęgnacyjno - opiekuńcze, udzielające stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych (innych niż szpitalne) dla dorosłych nie mają zatrudnionej dietetyczki.

Nie wydawano decyzji nakazowych oraz nie podejmowano działań w zakresie sposobu żywienia. Większość ocenionych jadłospisów była zgodna z zasadami racjonalnego żywienia.

Oceny żywienia w stołówkach na koloniach, obozach oraz w stołówkach w domach dziecka na terenie powiatu janowskiego były zgodne z zasadami higieny żywienia, nie były kwestionowane.

9. System wczesnego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych i środkach żywienia zwierząt.

W 2025 r. prowadzono postępowania wyjaśniające dotyczące produktów zgłoszonych do systemu RASFF, których producentami były zakłady produkcyjne/ dystrybucyjne z terenu powiatu janowskiego, będące pod nadzorem PPIS. Produkty te pobrane zostały do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli żywności w obiektach obrotu żywnością na terenie kraju przez przedstawicieli Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Podejmowane działania z urzędu miały na celu m.in. ustalenie stanu magazynowego, list dystrybucyjnych, przyczyn występowania nieprawidłowości oraz koordynowanie procesu wycofywania kwestionowanych produktów z rynku.

Herbata czarna liściasta, soczewica, fasola - przekroczenie NDP pozostałości pestycydu (środek ochrony roślin).

Rodzynki, orzechy laskowe - przekroczenie NDP mykotoksyn.

Ostropest plamisty, orzechy pini– przekroczenie NDP metali ciężkich.

Wyroby cukiernicze czekoladowe, twaróg na sernik – obecność zanieczyszczeń fizycznych.

Orzechy laskowe, mieszanka bakaliowa, mieszanka z migdałami, rodzynki sułtańskie - niewłaściwe cechy organoleptyczne.

Chrupki kukurydziane – obecność glutenu.

Przyprawa (suszona natka pietruszki), pyłek pszczeli - przekroczenie dopuszczalnego poziomu alkaloidów pirolizydynowych.

Woda źródlana niegazowana - obecność bakterii grupy coli.

Mięso drobiowe, sezam łuskany, kebab drobiowy - obecność bakterii chorobotwórczych Salmonella.

Ananas kandyzowany - przekroczenie NDP zawartości E 110 żółcieni pomarańczowej.

Kiełbasa wiejska - przekroczenie dopuszczalnych limitów dla Benzo[a]piren.

Prowadzone były również 2 postępowania wyjaśniające będące przedmiotem powiadomień RASFF dotyczące stwierdzenia przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu (NDP) pozostałości pestycydów w surowcu (gryka) wykorzystywanym do produkcji produktów zbożowo-młynarskich oraz produkcie (konfekcjonowany ryż brązowy długi). Producentami produktów zgłoszonych do systemu RASFF były zakłady produkcyjne z terenu powiatu janowskiego

10. Akcje kontrolne – tematyka kontroli oraz ich wyniki.

W miesiącach letnich pracownicy pionu HŻ przeprowadzili łącznie 23 kontrole w zakresie oceny warunków przechowywania i znakowania wód butelkowanych mineralnych i źródlanych w obiektach obrotu żywnością (oceniono znakowanie 21 wód). Nieprawidłowości w powyższym obszarze nie stwierdzono.

W dni wolne od pracy przeprowadzono 4 kontrole sanitarne w obiektach ruchomych podczas odbywających się na terenie miasta Janów Lubelski imprezach masowych pn. ZOOM NA LUBELSKIE – LUBELSKIE FLOW" oraz „Festiwal Kaszy Gryczaki 2025" - nieprawidłowości nie stwierdzono.

W okresie trwania ferii zimowych oraz letnich kolonii przeprowadzono łącznie 12 kontroli zakładów żywieniowych przygotowujących posiłki dla dzieci i młodzieży, uwag i zastrzeżeń w ocenianych obszarach nie odnotowano.

XI. STAN SANITARNY ŚRODOWISKA PRACY

Oddział Nadzoru Sanitarnego – Sekcja Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami prowadzi działania w celu poprawy warunków pracy i ochrony zdrowia pracowników przed negatywnym oddziaływaniem szkodliwych i uciążliwych czynników występujących na stanowiskach pracy w aspekcie zapobiegania chorobom zawodowym.

1. Działalność kontrolna w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego.

Bieżący nadzór sanitarny w 2025 roku sprawowany przez Sekcję Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami obejmował oprócz kontroli w zakresie warunków zdrowotnych środowiska pracy również kontrole w zakresie:

- wprowadzania do obrotu i stosowania w działalności zawodowej produktów biobójczych,
- nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami, w tym prekursorów narkotyków kategorii 2 i 3,
- przestrzegania przepisów ustawy o produktach kosmetycznych oraz przepisów rozporządzenia w zakresie przestrzegania obowiązku prawidłowego ich znakowania,
- nadzoru nad ustawowym zakazem wytwarzania, przewozu oraz wprowadzania do obrotu na terenie Rzeczpospolitej Polskiej środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych,
- nadzoru nad przygotowaniem pracodawców do przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy podczas prac związanych z usuwaniem bądź zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest.

W ewidencji pionu higieny pracy w 2025 r. znajdowało się 250 zakładów pracy (w 2024 r. – 244 zakłady pracy). Największą liczbę nadzorowanych przedsiębiorstw stanowią zakłady małe, zatrudniające do 9 pracowników (148 zakłady), które stanowią 59,2% wszystkich zakładów objętych nadzorem. Duże przedsiębiorstwa, zatrudniające powyżej 250 pracowników (4 zakłady), stanowiły jedynie 1,6% ogółu nadzorowanych zakładów. W 2025 roku skontrolowano w zakresie higieny pracy 91 zakładów pracy, co stanowi 36,4% zewidencjonowanych podmiotów.

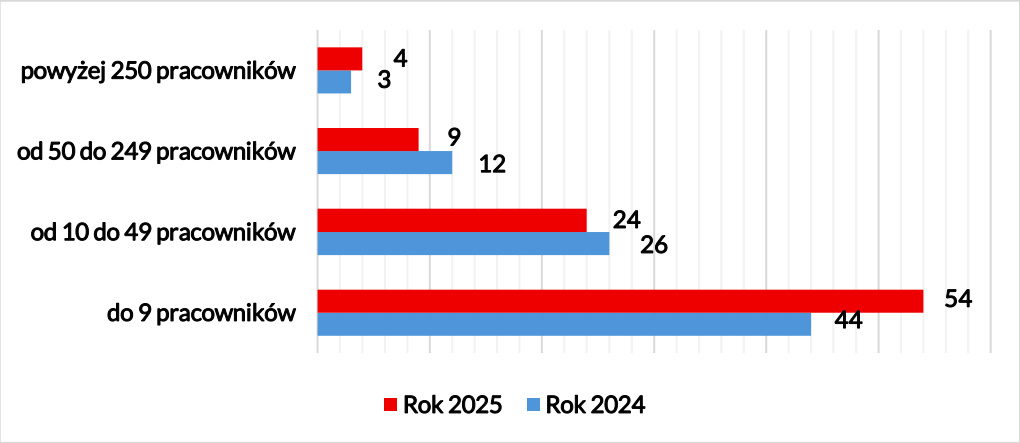

Wykres 1. Struktura skontrolowanych w 2025 r. zakładów pracy w zakresie pionu higieny pracy wg liczby zatrudnionych pracowników w porównaniu do 2024 r.

Łącznie przeprowadzono 115 kontroli, w tym 10 kontroli sprawdzających.
W skontrolowanych zakładach zatrudnionych było łącznie 3345 pracowników.
Podczas jednej kontroli ocenie podlegały różne zagadnienia, w związku z powyższym liczba kontroli poszczególnych zakresów wynosiła:

- nadzór nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami – 70 kontroli,
- nadzór nad prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3 - 4 kontrole,

CHRONIMY ZDROWIE
Z MYŚLĄ O PRZYSZŁOŚCI
PAŃSTWOWA INSPEKCJA SANITARNA

- nadzór nad produktami biobójczymi – 51 kontroli,
- nadzór w zakresie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym w środowisku pracy – 19 kontroli,
- nadzór nad czynnikami biologicznymi w środowisku pracy – 63 kontrole.

W 2025 r. w skontrolowanych zakładach pracy stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (30 nakazów, w tym 1 dot. czynnika o działaniu reprotoksycznym),
- brak lub nieprawidłowo sporządzona ocena ryzyka zawodowego (5 nakazów, w tym 3 w zakresie szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia),
- zły stan sanitarny pomieszczeń zakładu pracy (3 nakazy),
- przekroczenia stężeń i natężeń czynników szkodliwych (3 nakazy),
- brak raportu bhp w zakresie zranień ostrymi narzędziami (1 nakaz),
- brak udostępnienia pracownikom raportu BHP w zakresie zranień ostrymi narzędziami w podmiocie leczniczym (1 nakaz),
- barak aktualnych szkoleń bhp (1 nakaz),
- brak aktualnych badań lekarskich (1 nakaz),
- brak uzupełnianych na bieżąco rejestrów i kart badań z pomiarów czynników szkodliwych (1 nakaz).

W 2025 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Janowie Lubelskim wydał 12 decyzji dotyczących poprawy warunków pracy, w związku ze stwierdzonymi podczas kontroli nieprawidłowościami (11 decyzji w 2024 r.). Wydane decyzje zawierały łącznie 46 nakazów mających na celu poprawę warunków pracy. Dodatkowo w związku ze stwierdzonymi podczas kontroli nieprawidłowościami, do przestrzegania których pracodawca jest zobowiązany wydano 10 decyzji płatniczych.

2. Przekroczenia normatywów higienicznych na stanowiskach pracy.

W 3 skontrolowanych w 2025 r. zakładach pracy stwierdzono przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Łącznie 14 pracowników pracowało w warunkach przekroczenia normatywów higienicznych.

Narażenie pracowników na ponadnormatywne stężenia i natężenia przedstawiało się następująco:

- PKD 10 - 1 zakład, w którym 2 pracowników pracowało w przekroczeniu najwyższego dopuszczalnego natężenia hałasu,
- PKD 25 – 1 zakład pracy, w którym 9 pracowników pracowało w przekroczeniu najwyższego dopuszczalnego natężenia hałasu,

- PKD 42 – 1 zakład pracy, w którym 3 pracowników pracowało w przekroczeniu najwyższego dopuszczalnego natężenia hałasu.

Działania organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej ukierunkowane były na wyegzekwowanie od pracodawców poprawy warunków pracy, m.in. poprzez podjęcie działań mających na celu obniżenie stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy. Z reguły ze względów technologicznych obniżenie natężenia hałasu poniżej 85 dB w środowisku pracy jest niemożliwe – w związku z tym podejmowane przez pracodawców działania obejmują przede wszystkim obowiązek wynikający z zapewnienia pracownikom odpowiednich środków ochrony indywidualnej, oznakowania miejsc pracy, w których wielkości charakteryzujące hałas przekraczają dopuszczalne wartości oraz dokonania oceny ryzyka zawodowego zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 5 sierpnia 2005 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na hałas lub drgania mechaniczne.

3. Nadzór nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami.

W 2025 roku w ramach nadzoru nad niebezpiecznymi substancjami i ich mieszaninami przeprowadzono łącznie 70 kontroli, w tym: 3 kontrole u dalszych użytkowników (formulatorów), 13 kontroli u dystrybutorów oraz 54 kontrole w zakładach, w których stosowane są chemikalia. Nie stwierdzono nieprawidłowości w obszarze wprowadzania do obrotu i stosowania chemikaliów.

4. Nadzór nad prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3.

Na terenie działalności PPIS znajduje się 5 podmiotów wprowadzających do obrotu aceton - prekursor narkotyków kategorii 3 oraz 6 zakładów pracy stosujące prekursory w działalności zawodowej. W zakresie nadzoru nad prekursorami narkotyków przeprowadzono łącznie 4 kontrole, podczas których nie stwierdzono naruszeń przepisów prawa.

5. Nadzór nad produktami biobójczymi, detergentami i produktami kosmetycznymi.

W zakresie produktów biobójczych przeprowadzono 51 kontroli, w tym:

- 31 kontroli u stosujących produkty biobójcze w działalności zawodowej,
- 20 kontroli w zakresie wprowadzania do obrotu.

Nieprawidłowości w zakresie produktów biobójczych nie stwierdzono.

W ewidencji podmiotów zajmujących się obrotem produktami kosmetycznymi prowadzonej przez PPIS na dzień 31.12.2025 r. znajdowało się 26 podmiotów. Sprzedażą produktów kosmetycznych na terenie powiatu janowskiego zajmują się: sklepy kosmetyczne, ogólnospożywcze, wielobranżowe oraz apteki. Nie ma zakładów produkujących kosmetyki ani importerów kosmetyków. W zakresie produktów kosmetycznych przeprowadzono łącznie 15 kontroli. Podczas jednej kontroli pobrano próbkę produktów kosmetycznych dla niemowląt w celu przeprowadzenia badań laboratoryjnych pod kątem mikrobiologicznym (*Pseudomonas aeruginosa, Staphylococcus aureus, Escherichia coli, Candida albicans*, *liczba bakterii tlenowych mezofilnych oraz liczba drożdży i pleśni)*.
Kontroli w zakresie detergentów w 2025 roku nie przeprowadzano.

6. Nadzór nad czynnikami biologicznymi.

W 2025 roku sprawując nadzór nad zakładami pracy przeprowadzono 63 kontrole w zakresie występowania w środowisku pracy szkodliwych czynników biologicznych

oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki. W skontrolowanych zakładach na czynniki biologiczne narażonych było ogółem 2814 pracowników, z czego na czynniki biologiczne zaliczane do 3 grupy zagrożenia narażonych było 1041 pracowników. W zakresie czynników biologicznych stwierdzono nieprawidłowości w 1 zakładzie pracy (PKD 86) - ocena ryzyka zawodowego sporządzona niezgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 22 kwietnia 2005 r. w sprawie szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia w środowisku pracy oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki oraz brak odpowiednich szkoleń pracowników narażonych na czynniki biologiczne. Wydano 1 decyzję, która zawierała 4 nakazy.

7. Nadzór nad czynnikami rakotwórczymi, mutagennymi lub reprotoksycznymi.

Pracownicy w środowisku pracy mogą być narażeni na różne substancje niebezpieczne sklasyfikowane jako substancje rakotwórcze, mutagenne lub reprotoksyczne. Niektóre są generowane w trakcie procesów roboczych, inne dostarczane jako surowiec w procesie produkcyjnym. W przeważającej większości substancje rakotwórcze, mutagenne lub reprotoksyczne zaliczane są do substancji o działaniu tzw. bezprogowym, dla których nie można ustalić bezpiecznych poziomów ekspozycji.

W ramach nadzoru nad czynnikami rakotwórczymi, mutagennymi lub reprotoksycznymi w środowisku pracy skontrolowano 18 zakładów pracy.

PKD 10

- 1 zakład zajmujący się produkcją żywności, w którym prace w narażeniu na tlenek węgla wykonywane są przez 2 pracowników,

PKD 16

- 7 zakładów drzewnych, w których prace w narażeniu na pył drewna wykonywane są przez 48 pracowników,

PKD 25

- 4 zakłady zajmujące się obróbką metali i nakładaniem powłok na metale, w których 42 pracowników narażonych jest na spaliny emitowane z silnika diesla, 236 pracowników na krystaliczną krzemionkę, 459 pracowników na tlenek węgla,

PKD 45

- 1 zakład, w którym na spaliny emitowane z silnika diesla narażonych jest 4 pracowników,

PKD 52

- 1 zakład, w którym na tlenek węgla narażonych jest 2 pracowników,

PKD 85

- 1 zakład, w którym na pył drewna narażonych jest 2 pracowników,

PKD 86

- 1 podmiot wykonujący działalność leczniczą, w którym na promieniowanie jonizujące narażonych jest 3 pracowników,
- 1 podmiot wykonujący działalność leczniczą, w którym na formaldehyd narażonych jest 6 pracowników,
- 1 podmiot wykonujący działalność leczniczą, w którym 41 pracowników pracuje w narażeniu na formaldehyd oraz 72 pracowników na promieniowanie jonizujące.

Nieprawidłowości w zakresie czynników rakotwórczych stwierdzono w 1 zakładzie pracy (PKD 52) – brak aktualnych badań i pomiarów tlenku węgla. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano 1 decyzję.

8. Ocena warunków pracy podczas zabezpieczania/usuwania wyrobów zawierających azbest – na podstawie kontroli przeprowadzonych w 2025 roku.

Pracownicy Sekcji Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami w ramach realizacji rządowego „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032" corocznie sprawują nadzór nad przygotowaniem pracodawców do przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy podczas prac związanych z usuwaniem bądź zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest. Celem Programu jest wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych i środowiskowych spowodowanych azbestem poprzez jego sukcesywne usuwanie i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest. Ponadto celem jest również wzrost świadomości w zakresie zagrożeń zawodowych przy ekspozycji na azbest, a także promowania kultury prewencji celem eliminacji tych zagrożeń.

W 2025 r. nie wpłynęły do PPIS zgłoszenia w zakresie zamiaru wykonania prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu azbestu. Na terenie powiatu janowskiego brak jest firm zajmujących się usuwaniem, zabezpieczaniem lub transportem wyrobów zawierających azbest. W 2025 r. przeprowadzano 1 kontrolę w zakresie przygotowania i transportu wyrobów zawierających azbest. Prace wykonywane były przez 2 pracowników. Nie stwierdzono nieprawidłowości podczas wykonywanych prac.

9. Nadzór nad środkami zastępczymi oraz nowymi substancjami psychoaktywnymi.

Państwowa Inspekcja Sanitarna, w ramach działań na rzecz ochrony zdrowia publicznego i przeciwdziałania narkomanii, nadzoruje przestrzeganie przepisów zakazujących wytwarzania, przewozu oraz wprowadzania do obrotu na terenie Rzeczpospolitej Polskiej środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych (NSP). W celu ograniczania zagrożeń jakie mogą one powodować PPIS w ciągu całego 2025 roku kontynuował współpracę z podmiotami leczniczymi w zakresie nadzoru i monitorowania sytuacji w mieście i powiecie związanej z podejrzeniem zatrucia lub zatruciem środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi. W 2025 roku PPIS nie zarejestrował podejrzenia zatrucia środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną. Ostatnie zarejestrowane zgłoszenie podejrzenia zatrucia środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną w powiecie janowskim miało miejsce w 2020 r. Na terenie powiatu janowskiego brak jest podmiotów, które prowadziłyby działalność w zakresie nowych substancji psychoaktywnych.

W 2025 roku do PPIS nie wpłynęły, do odrębnego prowadzenia, sprawy przekazane przez organy ścigania, które byłyby podstawą do wszczęcia postępowania dotyczącego nielegalnego wprowadzania do obrotu środków zastępczych.

10. Choroby zawodowe.

PPIS w 2025 r. na podstawie wyników postępowania oraz orzeczeń lekarskich placówek uprawnionych do rozpoznania chorób zawodowych wydał 9 decyzji:

- 5 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej z pozycji 15 wykazu chorób zawodowych tj. Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym trwającym co najmniej 15 lat – niedowład mięśni wewnętrznych krtani z wrzecionowatą niedomykalnością fonacyjną głośni i trwałą dysfonią",
- 3 decyzje o stwierdzeniu choroby zawodowej, pozycja 26 wykazu chorób zawodowych – borelioza,
- 1 decyzję o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej z pozycji 22 wykazu chorób zawodowych tj." Zespół wibracyjny".

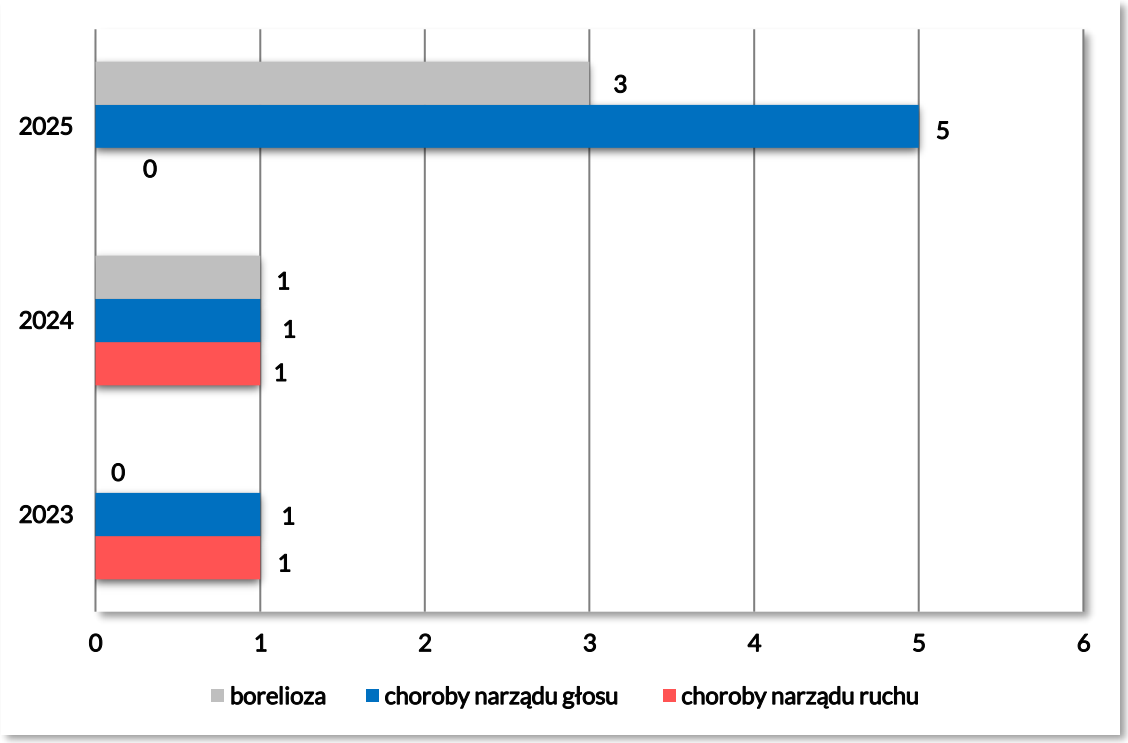

Wykres 2. Ilość najczęściej stwierdzanych chorób zawodowych w latach 2024-2025.

CHRONIMY ZDROWIE
Z MYŚLĄ O PRZYSZŁOŚCI

XII. STAN SANITARNY PLACÓWEK DZIECI I MŁODZIEŻY

Państwowa Powiatowa Inspekcja Sanitarna w Janowie Lubelskim realizuje zadania z zakresu zdrowia publicznego poprzez prowadzenie kontroli w zakresie przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczące: higieny pomieszczeń oraz wymagań stawianych sprzętowi używanemu w szkołach, innych placówkach oświatowo-wychowawczych oraz w ośrodkach wypoczynku, higieny procesów nauczania, a także utrzymania należytego stanu higienicznego nieruchomości.

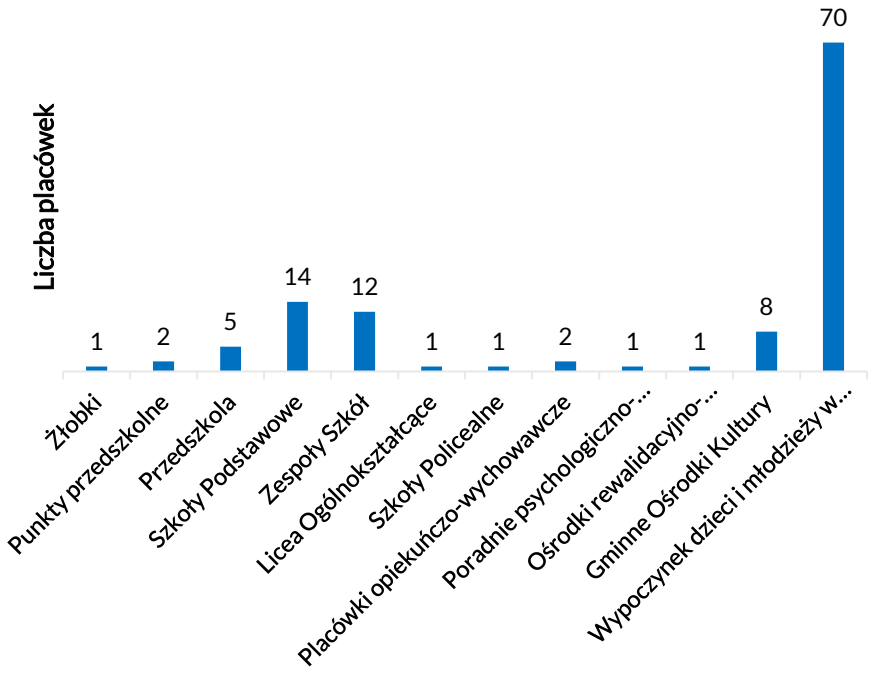

Wykres 1. Placówki będące pod nadzorem PPIS w Janowie Lubelskim w 2025 r.

W 2025 roku pod nadzorem PPIS w Janowie Lubelskim w ewidencji znajdowało się 118 placówek, w tym 48 placówek nauczania i wychowania (1 żłobek, 2 punkty przedszkolne, 5 przedszkoli, 14 szkół podstawowych, 12 zespołów szkół, 1 liceum ogólnokształcące, 1 szkoła policealna, 2 placówki opiekuńczo-wychowawcze, 1 poradnia psychologiczno-pedagogiczna, 1 ośrodek rewalidacyjno-wychowawczy oraz 8 gminnych ośrodków kultury), w których przebywało około 7141 dzieci i młodzieży oraz 70 wypoczynków dzieci i młodzieży w formie wyjazdowej w których przebywało około 2097 osób.

W 2025 roku skontrolowano:

- **48** (tj. 100 %) szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych
- **50** (tj. 71,43%) form wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży.

Przeprowadzono:

- **49** kontroli sanitarnych
- **19** kontroli tematycznych
- **50** kontroli wypoczynków

CHRONIMY ZDROWIE
Z MYŚLĄ O PRZYSZŁOŚCI

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, w celu poprawy warunków higienicznych i zdrowotnych szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych:

- Wydano 1 decyzję w związku z naruszeniem wymagań higienicznych i zdrowotnych,
- Wydano 1 decyzję w sprawie ustalenia opłaty za czynności kontrolne,
- Wydano 1 zmieniającą termin wykonania obowiązków,
- Wystosowano 3 wystąpienia pokontrolne.

1. Warunki do utrzymania higieny oraz stanu technicznego placówek.

Zapewnienie w placówkach prawidłowych warunków higieniczno-sanitarnych zaplecza sanitarnego i jego wyposażenia jest jednym z elementów profilaktyki. Bieżąca czystość, dobry stan techniczny powierzchni, instalacji, wentylacja, podłączenie do instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej, zapewnienie właściwej liczby urządzeń sanitarnych w odniesieniu do liczby osób korzystających oraz zapewnienie środków higieny osobistej składają się na zapewnienie podstawowych standardów higienicznych.
Spośród placówek skontrolowanych pod kątem gospodarki wodno-ściekowej:

- **47** (98%) placówek było podłączonych do wodociągu miejskiego/gminnego (w 2024 r. 44 - 91,7%)
- **1** (2%) placówka korzystała z własnego ujęcia wody (w 2024 r. 4 – 8,3%) (do listopada 4 placówki korzystały z indywidualnych ujęć wody).

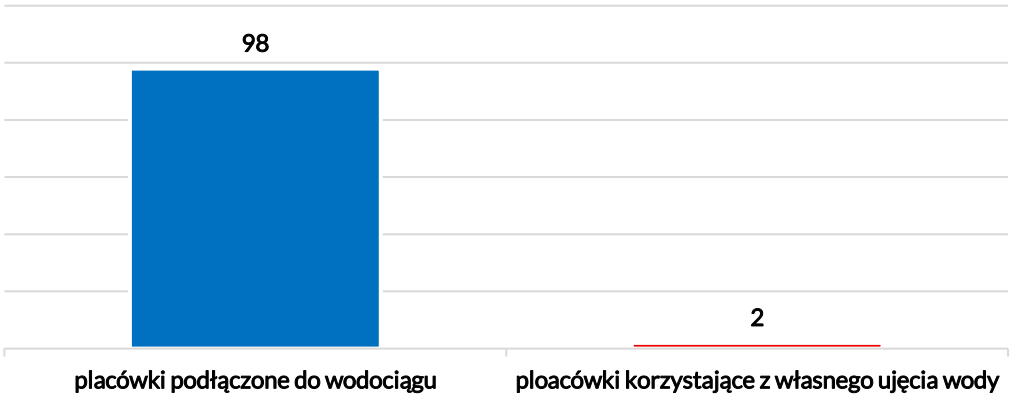

Wykres 2. Warunki do utrzymania higieny osobistej w skontrolowanych szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych – zaopatrzenie w wodę

- **19** (39,6%) placówek było podłączonych do sieci kanalizacyjnej centralnej miejskiej/gminnej (w 2024 r. 18 – 37,5%),
- **29** (60,4%) placówek nie ma podłączenia do sieci kanalizacyjnej (w 2024 r. 30 - 62,5%), z czego **17** (35,4%) placówki (w 2024 r. 19 - 39,5%) posiadało zbiorniki bezodpływowe (szamba), **12** (25,0%) placówek (w I połowie 2024 r. 11 – 22,9%) posiadało własne oczyszczalnie ścieków.

CHRONIMY ZDROWIE
Z MYŚLĄ O PRZYSZŁOŚCI

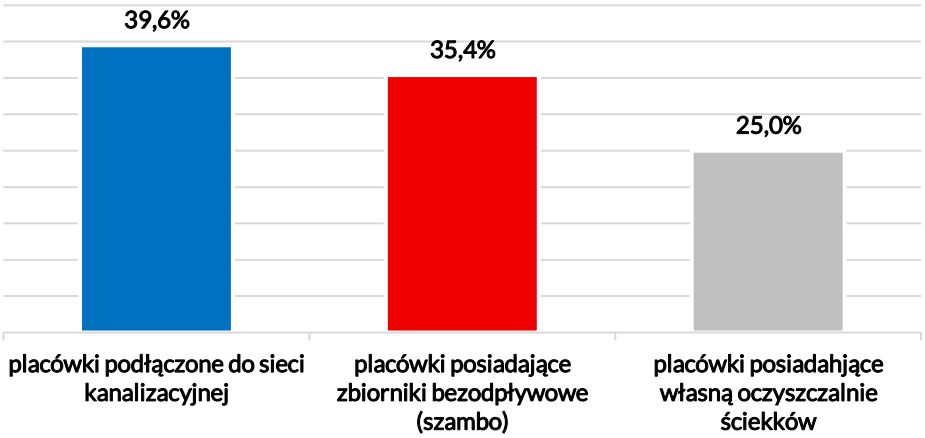

Wykres 3. Warunki do utrzymania higieny osobistej w skontrolowanych szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych – kanalizacja

W **48** (100%) skontrolowanych placówkach zapewniono właściwe warunki do utrzymania higieny osobistej (w 2024 r. 100%).
Skontrolowano również, placówki pod kątem zapewnienia ciepłej bieżącej wody w pomieszczeniach sanitarno-higienicznych oraz standardy dostępności do urządzeń sanitarnych. W wyżej wymienionych zakresach nie stwierdzono nieprawidłowości.

2. Higiena procesów nauczania.

Podczas oceny środowiska szkolnego, szczególną uwagę zwracano na dostosowanie mebli szkolnych do wzrostu dzieci i młodzieży, obciążenie uczniów ciężarem tornistrów, zapewnienie miejsca na pozostawianie podręczników szkolnych, tygodniowy rozkład zajęć lekcyjnych pod kątem zachowania zasad higieny, a także zapewnienie właściwego oświetlenia.

2.1. Ergonomia mebli szkolnych i przedszkolnych.

Fot. 1. Pomiar wysokości mebli szkolnych.

CHRONIMY ZDROWIE
Z MYŚLĄ O PRZYSZŁOŚCI

W 2025 r. oceniono dostosowanie mebli do warunków antropometrycznych uczniów i przedszkolaków w:

- **34** placówkach (w 2024 r. - 34)
- **55** oddziałach (w 2024 r. - 97)
- **639** stanowiskach (w 2024 r. – 1092).

W roku 2025 r. w tym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.2. Obciążenie uczniów ciężarem tornistrów szkolnych

Fot. 2 . Pomiar ciężaru tornistrów szkolnych.

W 2025 roku w oddziałach szkół podstawowych dokonano oceny obciążenia uczniów ciężarem tornistrów. Przeprowadzono ważenie tornistrów w **29** szkołach podstawowych, w **44** oddziałach badaniem objęto **414** dzieci. Wyniki ważenia tornistrów uczniów przedstawiają się następująco: masa tornistrów 312 uczniów nie przekraczała 10% masy ciała, u 99 uczniów wynosiła 10–15% masy ciała, natomiast u 3 uczniów przekraczała 15% masy ciała.

W związku ze stwierdzonymi przekroczeniami skierowano 3 wystąpienia do dyrektorów szkół oraz organów prowadzących tych placówek, w których odnotowano nieprawidłowości.

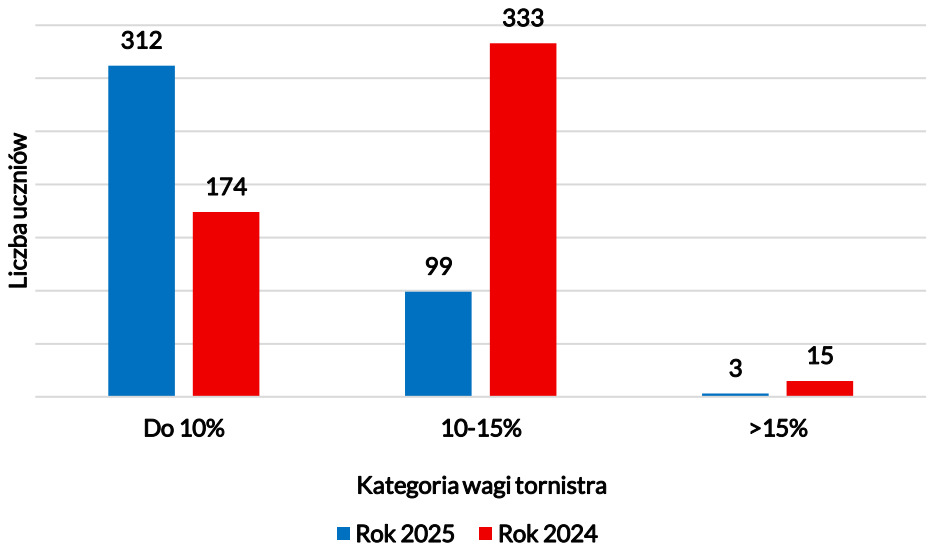

Wykres 4. Wyniki ważenia tornistrów szkolnych w latach 2025/2024.

Dane z przeprowadzonych kontroli wskazują na stopniową poprawę w zakresie dostosowania masy tornistrów do zaleceń zdrowotnych. Jednocześnie nadal istnieje potrzeba kontynuowania działań informacyjnych, aby ograniczyć liczbę przypadków przekroczenia zalecanej masy tornistra. Dyrektorom szkół przekazano informację, iż nadmierna masa tornistra może negatywnie wpływać na prawidłowy rozwój kręgosłupa dziecka, a także zobowiązano ich do podjęcia działań polegających na przypomnieniu wychowawcom klas oraz rodzicom o konieczności monitorowania wagi plecaka wraz z jego wyposażeniem, tak aby nie przekraczała ona 10–15% masy ciała ucznia.

2.3. Rozkład zajęć lekcyjnych.

W ramach nadzoru bieżącego oceniany był tygodniowy rozkład zajęć lekcyjnych pod kątem równomiernego obciążenia uczniów zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia.

- W 2025 roku oceniono w **27** szkołach w **206** oddziałach – nieprawidłowości nie stwierdzono.
- W roku 2024 dokonano oceny w **27** placówkach w **234** oddziałach - nieprawidłowości nie stwierdzono.

2.4. Warunki do pozostawienia podręczników i przyborów szkolnych.

CHRONIMY ZDROWIE
Z MYŚLĄ O PRZYSZŁOŚCI

Skontrolowano 27 szkół, z których wszystkie zapewniają uczniom możliwość pozostawienia podręczników i przyborów szkolnych na terenie placówki — w salach lekcyjnych na półkach (16 szkół) lub w indywidualnych szafkach zlokalizowanych w szatniach (11 szkół). Możliwość pozostawienia podręczników i wyposażenia szkolnego kształtuje się na podobnym poziomie jak w roku poprzednim. Jednocześnie obserwuje się, że szkoły systematycznie inwestują w nowe indywidualne szafki w szatniach, co stopniowo poprawia warunki przechowywania materiałów dydaktycznych oraz ogranicza konieczność codziennego noszenia ich przez uczniów. Stałe doposażanie szkół w indywidualne szafki sprzyja odciążeniu uczniów i stanowi istotny element działań zmierzających do zmniejszenia masy tornistrów, co ma bezpośrednie znaczenie dla profilaktyki wad postawy.

2.5. Temperatura powietrza w pomieszczeniach dydaktycznych.

Podczas kontroli oceniano mikroklimat pomieszczeń dydaktycznych pod kątem zapewnienia właściwej temperatury. Skontrolowano **29** placówek, w których dokonano łącznie **54** pomiarów temperatury. W roku 2024 skontrolowano **36** placówek, wykonując **72** pomiary temperatury. W żadnym przypadku nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.6. Oświetlenie w szkołach.

W trakcie kontroli oceniano, czy placówki posiadają raporty z pomiarów natężenia oświetlenia, zgodnie z obowiązującymi wymaganiami.
Pod tym kątem skontrolowano **28** szkół

- **12** szkół posiadało wyniki pomiarów natężenia oświetlenia zgodne z Polską Normą PN-EN 12464-1:2022,
- **16** szkół posiadało wyniki pomiarów natężenia oświetlenie zgodne z Polską Normą PN-EN 12464-1:2012.

W 2025 r. w ramach prowadzonego nadzoru bieżącego, w jednej placówce wykonano pomiary zgodności natężenia oświetlenia z wymaganiami Polskiej Normy PN-EN 12464-1:2022. Badania przeprowadzone przez Laboratorium Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lublinie, ul. Uniwersytecka 12, 20-029 Lublin, potwierdziły prawidłowy poziom natężenia oświetlenia.

Szkoły systematycznie podejmują działania mające na celu poprawę warunków oświetleniowych, w tym stopniową wymianę oświetlenia na bardziej efektywne rozwiązania. W ostatnim okresie dwie placówki, w ramach prowadzonych remontów, zrealizowały wymianę i modernizację instalacji oświetleniowych. Działania te wpisują się w potrzebę dalszego unowocześniania oświetlenia oraz zapewnienia odpowiednich warunków pracy uczniów i nauczycieli zgodnie z wymaganiami Polskiej Normy PN-EN 12464-1:2022.

3. Warunki do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego.

W ramach prowadzonego nadzoru dokonano oceny warunków sanitarno-higienicznych do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego, w tym dostępności i stanu infrastruktury sportowej. Ocenie podlegało m.in. wyposażenie placówek w sale gimnastyczne, boiska oraz pomieszczenia o funkcji rekreacyjnej.
Spośród **28** skontrolowanych szkół

- **13** placówek posiadało szkolny zespół sportowy,
- **5** szkół dysponowało wyłącznie boiskiem sportowym,

pozostałe szkoły posiadały sale gimnastyczne z boiskiem lub sale rekreacyjno-zastępcze z boiskiem. Dodatkowo jedna ze szkół, niezależnie od posiadanej infrastruktury, korzystała z obiektu sportowego znajdującego się poza terenem placówki. W 2025 r. odnotowano inwestycje poprawiające warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. W jednej ze szkół dobudowano nową halę sportową o powierzchni 579,1 m², wyposażoną w zaplecze

sanitarno-higieniczne. W innej placówce przeprowadzono generalny remont istniejącej hali sportowej, obejmujący w szczególności wymianę podłogi oraz malowanie ścian, co poprawiło funkcjonalność i bezpieczeństwo obiektu.

4. Opieka medyczna w szkołach.

Zgodnie z art. 103 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe szkoła w zakresie realizacji zadań statutowych powinna zapewnić uczniom możliwość korzystania z gabinetu profilaktyki zdrowotnej. Stosownie zaś do art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 12 kwietnia 2019 r. o opiece zdrowotnej nad uczniami, opieka realizowana jest w szkole i obejmuje profilaktyczną opiekę zdrowotną, promocję zdrowia oraz opiekę stomatologiczną.
Na **28** skontrolowanych szkół tylko **11** placówek spełnia te wymagania. W pozostałych szkołach opieka medyczna sprawowana jest przez lekarzy rodzinnych, natomiast opieka pielęgniarska w placówkach sprawowana jest zadaniowo w pomieszczeniu zastępczym (wolna sala lekcyjna w danym dniu).

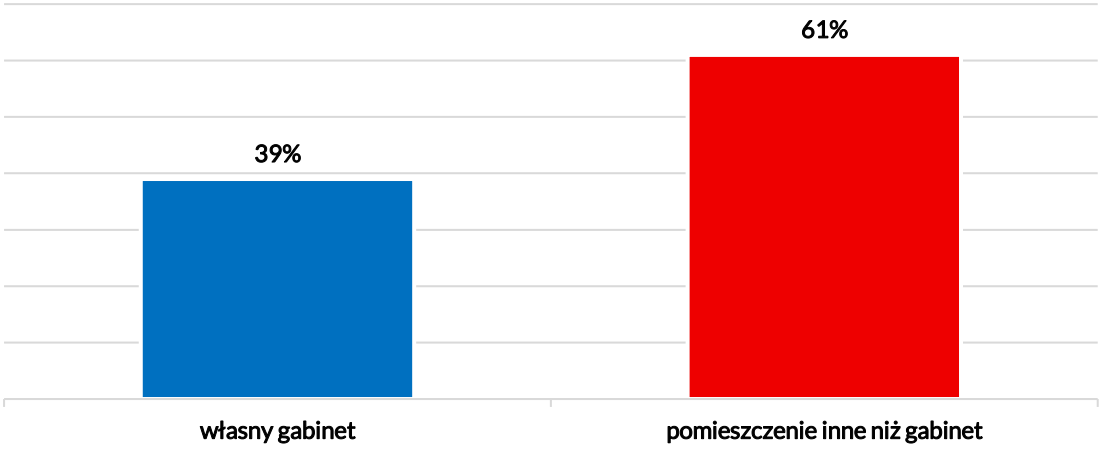

Wykres 5. Zestawienie form organizacji opieki zdrowotnej w szkołach.

5. Dożywianie dzieci i młodzieży.

Dożywianie dzieci i młodzieży prowadzone jest w **25** szkołach.

- **19** szkół przygotowuje posiłki na miejscu (w roku 2024- 19)
- **6** szkół zapewnia żywienie w formie cateringowej (w roku 2024- 6).

Z dożywiania w formie obiadów w roku 2025 skorzystało **3396** uczniów, w tym **282** z posiłków dofinansowanych. W **12** placówkach funkcjonuje sklepik szkolny oraz w **2** placówkach automaty z żywnością.

6. Nadzór nad substancjami i preparatami chemicznymi.

Działając w kierunku minimalizacji zagrożeń jakie niosą za sobą niebezpieczne substancje i mieszaniny skontrolowano **5 pracowni chemicznych** i ich zaplecza. Jak co roku prowadzony był nadzór nad odpowiednim przechowywaniem i oznakowaniem niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin w szkolnych pracowniach chemicznych oraz posiadaniem aktualnego ich spisu. W nadzorowanych placówkach uczniowie systematycznie zapoznawani byli z treścią kart charakterystyk w/w substancji, a w pracowniach chemicznych w widocznym miejscu znajdowały się regulaminy oraz instrukcje bhp, określające zasady bezpiecznego korzystania z wyposażenia.

7. Warunki sanitarne zorganizowanych form wypoczynku dzieci i młodzieży.

W związku ze specyficznym położeniem geograficznym powiatu janowskiego, sprzyjającym organizacji wypoczynku zarówno w sezonie zimowym, jak i letnim, w 2025 r. Państwowa Inspekcja Sanitarna prowadził nadzór nad warunkami higieniczno-sanitarnymi wypoczynku zimowego dzieci i młodzieży.

Nadzorem objęto **70** (w 2024 r. 66) form wypoczynku, z czego skontrolowano **50** (w 2024 r. 53) turnusów. Z wypoczynku skorzystało **2097** (w 2024 r. 2049) dzieci i młodzieży.

W trakcie kontroli oceniano w szczególności stan sanitarno-higieniczny obiektów oraz warunki zakwaterowania, pokoje, łazienki, świetlice, a także otoczenie obiektu.

XIII. OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA

Działania oświatowo-zdrowotne prowadzone w 2025 roku na terenie powiatu janowskiego realizowano zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektoratu Sanitarnego, Narodowego Programu Zdrowia oraz Krajowego Programu Zapobiegania HIV i Zwalczania AIDS, a także w oparciu o bieżącą analizę sytuacji epidemiologicznej. Priorytetem była edukacja zdrowotna ukierunkowana na zwiększanie świadomości prozdrowotnej wśród dzieci, młodzieży, rodziców oraz społeczności lokalnej. Działania koncentrowały się na promocji zdrowego stylu życia, profilaktyce chorób zakaźnych i niezakaźnych, wzmacnianiu zdrowia psychicznego oraz przeciwdziałaniu uzależnieniom. Zadania realizowano poprzez udział szkół, przedszkoli i instytucji lokalnych w programach edukacyjnych i profilaktycznych obejmujących m.in. tematykę żywienia, aktywności fizycznej, higieny, bezpieczeństwa żywności, profilaktyki HIV/AIDS oraz zapobiegania używaniu substancji psychoaktywnych. Dzięki szerokiej współpracy międzyinstytucjonalnej działania te pozwoliły na skuteczne dotarcie do różnych grup odbiorców i wzmocnienie postaw sprzyjających zdrowiu w całym powiecie.

1. Interwencje programowe.

1.1. Program edukacyjny „Trzymaj Formę!"

Program realizowany we współpracy ze Stowarzyszeniem Polska Federacja Producentów Żywności Związek Pracodawców koncentrował się na znaczeniu zbilansowanej diety i aktywności fizycznej jako kluczowych elementów zdrowego stylu życia. Adresowany był do uczniów klas V–VIII szkół podstawowych oraz ich rodziców, co pozwoliło na równoległe oddziaływanie edukacyjne na młodzież i środowisko rodzinne. W roku szkolnym 2024/2025 w programie uczestniczyły **22 szkoły, obejmując 1074 uczniów i 950 rodziców**. Integralną częścią programu był Konkurs wiedzy o zdrowym stylu życia „Trzymaj Formę!", który motywował uczniów do pogłębiania wiedzy i rozwijania kompetencji zdrowotnych. Do konkursu przystąpiło 42 osoby z 4 szkół podstawowych.

1.2. Program edukacyjny „Skąd się biorą produkty ekologiczne".

Program skierowany do dzieci w wieku 5–6 lat miał na celu zwiększenie świadomości dotyczącej rolnictwa ekologicznego, zasad zdrowego żywienia oraz higieny. Obejmował zagadnienia związane z piramidą zdrowego stylu życia, higieną przygotowywania posiłków oraz prawidłowym rozmieszczeniem produktów w lodówce. W roku szkolnym 2024/2025 w programie uczestniczyło **9 przedszkoli, obejmując 447 dzieci i 520 rodziców**.

1.3. „Czyste Powietrze Wokół Nas".

Program skierowany do dzieci w wieku 5–6 lat oraz ich rodziców i pracowników placówek oświatowych. Jego celem było kształtowanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach narażenia na dym tytoniowy oraz zwiększenie świadomości dotyczącej szkodliwości czynnego i biernego palenia. W roku szkolnym 2024/2025 program zrealizowano w **21 placówkach, obejmując 873 dzieci i 730 rodziców**.

1.4. „Bieg po Zdrowie".

Program adresowany do uczniów klas IV szkół podstawowych, ukierunkowany na opóźnienie lub zapobieganie inicjacji tytoniowej oraz promowanie życia wolnego od dymu tytoniowego. W powiecie uczestniczyło w **nim 538 uczniów i 415 rodziców z 20 szkół**.

1.5. Program „Podstępne WZW".

Program dotyczący profilaktyki zakażeń HBV i HCV realizowano w szkołach ponadpodstawowych. Jego celem było upowszechnienie wiedzy o wirusowym zapaleniu wątroby typu B i C, zasadach profilaktyki oraz odpowiedzialnych zachowaniach zdrowotnych. W roku szkolnym 2024/2025 program **objął 197 uczniów i 144 rodziców w 4 placówkach**.

1.6. Program „Znamię! Znam je?"

Program profilaktyczno-edukacyjny dotyczący czerniaka skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych. Jego istotą było zwiększenie świadomości na temat jednego z najbardziej agresywnych nowotworów skóry oraz zachęcanie do regularnej kontroli znamion. W roku szkolnym 2024/2025 program realizowały **4 szkoły, obejmując 329 uczniów i 120 rodziców.**

1.7. Program „ARS – czyli jak dbać o miłość?"

Ogólnopolski program rekomendowany, skierowany do młodzieży szkół ponadpodstawowych. Jego celem było ograniczenie skutków zdrowotnych i społecznych używania substancji psychoaktywnych oraz wzmacnianie postaw odpowiedzialności i troski o relacje. W roku szkolnym 2024/2025 program realizowano w **3 placówkach, obejmując 192 uczniów i 56 rodziców**.

1.8. Program „Wybierz Życie – Pierwszy Krok".

Program dotyczący profilaktyki raka szyjki macicy oraz roli wirusa HPV, skierowany głównie do uczniów klas I szkół ponadpodstawowych. Jego celem było zwiększenie świadomości czynników ryzyka, motywowanie do regularnych badań profilaktycznych oraz kształtowanie umiejętności dbania o zdrowie własne i bliskich. W roku szkolnym 2024/2025 program zrealizowały **3 szkoły, obejmując 154 uczniów i 94 rodziców**.

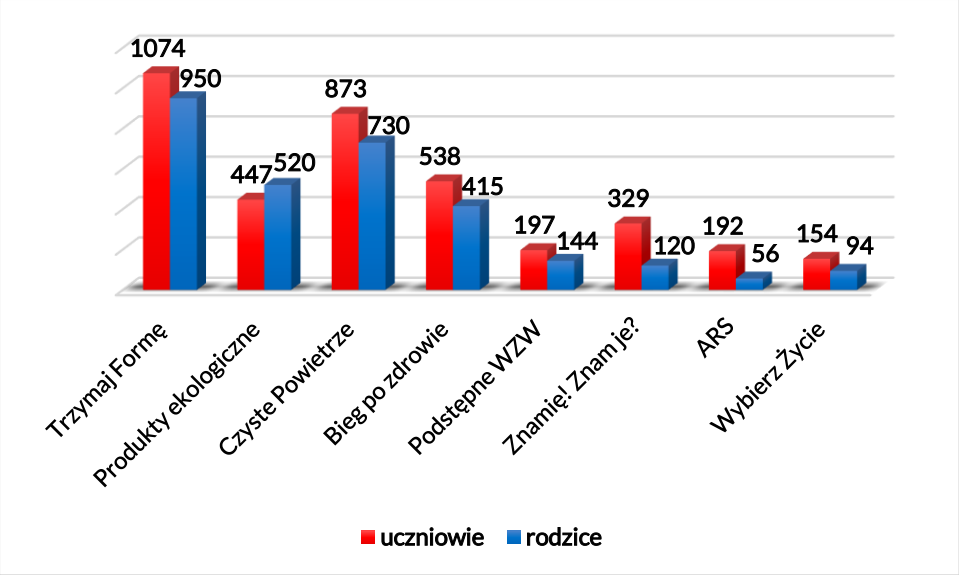

Wykres 1. Udział uczniów i rodziców w programach edukacyjnych w roku 2024/2025

Realizowane w powiecie programy edukacyjne i profilaktyczne wzmocniły świadomość zdrowotną uczniów, ucząc ich zasad zdrowego żywienia, aktywności fizycznej, unikania używek oraz profilaktyki chorób zakaźnych i nowotworowych. Uczniowie zyskali praktyczne umiejętności potrzebne do podejmowania odpowiedzialnych decyzji, radzenia sobie z presją rówieśniczą i dbania o własne zdrowie. Włączenie rodziców zwiększyło skuteczność działań i pozwoliło budować spójne środowisko wspierające zdrowe nawyki. Warto w kolejnych latach rozwijać zajęcia praktyczne, wzmacniać elementy dotyczące zdrowia psychicznego oraz wykorzystywać nowoczesne narzędzia edukacyjne, aby jeszcze skuteczniej angażować młodzież.

2. Interwencje nieprogramowe.

2.1. Światowy Dzień Zdrowia – 7 kwietnia przebiegał pod hasłem „Zdrowe początki, pełna nadziei przyszłość". Co roku obchodzony jest, aby przypomnieć, że każdy człowiek na świecie ma prawo do dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych, edukacji i informacji, a także do bezpiecznej wody pitnej, czystego powietrza, dobrego odżywiania, wysokiej jakości warunków mieszkaniowych, godnych warunków pracy i środowiska oraz wolności od dyskryminacji. W ramach obchodów tego dnia, opracowano informacje na strony internetowe (Starostwo Powiatowe, Urząd Miejski, PSSE Janów Lubelski, Facebook). Popularyzowano działania w zakresie zdrowego stylu życia wśród uczniów ich rodziców, nauczycieli, pacjentów podmiotów leczniczych oraz personelu medycznego poprzez spotkania edukacyjne. Działaniami objęto **2129 osób**.

2.2. Promocja szczepień ochronnych - Europejski Tydzień Szczepień Ochronnych, obchodzony w dniach 27 kwietnia – 3 maja, został w powiecie janowskim wykorzystany jako okazja do wzmocnienia wiedzy mieszkańców na temat znaczenia szczepień w zapobieganiu chorobom zakaźnym. Wydarzenie podkreślało konieczność utrzymania wysokiego poziomu zaszczepienia oraz zapewnienia równego dostępu do szczepień dla wszystkich grup społecznych. Hasło przewodnie akcji – **„Szczepienia chronią. Zaufaj nauce."** – towarzyszyło wszystkim działaniom informacyjnym. Pracownicy Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia oraz Sekcji Nadzoru Przeciwepidemicznego PSSE przygotowali punkty informacyjne na rynku Starego Miasta oraz w holu SPZZOZ w Janowie Lubelskim. Mieszkańcy mogli tam uzyskać rzetelne informacje dotyczące kalendarza szczepień, bezpieczeństwa szczepionek oraz profilaktyki chorób zakaźnych. **Działania objęły 1787 odbiorców**, co potwierdza duże zainteresowanie tematyką oraz potrzebę prowadzenia bezpośredniej edukacji zdrowotnej. Akcja przyczyniła się do zwiększenia świadomości zdrowotnej mieszkańców, wzmocnienia zaufania do szczepień oraz promowania odpowiedzialnych postaw sprzyjających ochronie zdrowia całej społeczności.

2.3. Wypoczynek Letni i Zimowy.

W ramach akcji letniej „Bezpieczny i zdrowy wypoczynek letni" i akcji zimowej „Bezpieczny i zdrowy wypoczynek zimowy" organizowane były spotkania z uczestnikami form wypoczynku. Prowadzono szeroko zakrojoną działalność informacyjno-edukacyjną odpowiednią do grupy wiekowej dzieci, związaną z przestrzeganiem zasad zdrowego stylu życia, profilaktyką używania substancji psychoaktywnych i profilaktyką antytytoniową. Tematyka dotyczyła bezpiecznych zachowań nad wodą, w lesie, w górach, na drodze, zapobiegania ukąszeniom przez kleszcze, bezpiecznego opalania, zasad profilaktyki czerniaka, profilaktyki zatruć pokarmowych oraz profilaktyki chorób zakaźnych. Przeprowadzono instruktaże prawidłowego mycia rąk, prawidłowego i bezpiecznego usuwania kleszcza. Podczas wypoczynku letniego i zimowego podejmowano działania takie jak: pogadanki, instruktaże, projekcję filmów, zajęcia warsztatowe, dystrybucję materiałów. Informacje dotyczące zasad bezpieczeństwa i higieny w czasie wypoczynku były systematycznie zamieszczone na fanpage PSSE w Janowie Lubelskim. Ponadto w ramach akcji letniej, podczas imprezy lokalnej (Festiwalu Kaszy Gryczaki (9-10.08.2025 r.) przygotowano stoisko informacyjno – edukacyjne. Osoby odwiedzające punkt miały możliwość m.in. zmierzenia ciśnienia tętniczego, skorzystania z instruktażu prawidłowej pielęgnacji jamy ustnej, symulacji zaburzeń zmysłów (alkogogle, narkogogle)". Łączna liczba odbiorców akcji letniej i zimowej w powiece janowskim w 2025 r. – **4259 osób**.

2.4. Profilaktyka zatruć pokarmowych / zatruć grzybami.

Profilaktyka zatruć grzybami, była realizowana od czerwca do listopada 2025 r. Zbieranie grzybów w naszym kraju jest bardzo popularne. Ze względu na walory smakowe i zapachowe chętnie spożywamy potrawy z grzybów. Pobyt w lesie jest także bardzo dobrą formą aktywnego wypoczynku. W naszych lasach rośnie wiele gatunków grzybów jadalnych, niejadalnych, trujących o różnej toksyczności. Aby zmniejszyć prawdopodobieństwo groźnej dla zdrowia pomyłki, pracownicy PSSE w dniu 28.09.2025 r. przygotowali wystawę grzybów **pt. „Poznaj Grzyby -**

unikniesz zatrucia". Celem wystawy zorganizowanej przy współudziale Nadleśnictwa Janów Lubelski było upowszechnienie wiedzy nt. grzybów jadalnych, niejadalnych, trujących oraz zapoznanie z zasadami bezpiecznego grzybobrania. Dodatkowo przez cały październik prowadzono działania **edukacyjne pt. "Przygody w lesie - grzybobranie"**.
W zajęciach edukacyjnych wzięły udział różne grupy:
- Środowiskowy Dom Samopomocy ŚDS w Janowie Lubelskim
- Publiczna Szkoła Podstawowej w Błażku
- Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy w Janowie Lubelskim
Uczestnicy spotkań mogli dowiedzieć się m.in. jak przygotować się na grzybobranie, jak prawidłowo zachowywać się w lesie, jakie gatunki grzybów możemy spotkać podczas leśnych wędrówek. Działaniami objęto: **3589 osób**.

2.5. Kampania EFSA „Wybieraj Bezpieczną Żywność".

W ramach V edycji kampanii informacyjne „Wybieraj Bezpieczną Żywność" - #EUChooseSafeFood prowadzono działania informacyjno – edukacyjne. Jej celem było dalsze wzmacnianie świadomości konsumentów w zakresie bezpieczeństwa żywności oraz zachęcanie do krytycznego myślenia przy wyborze produktów spożywczych. Kampania opierała się na rzetelnej wiedzy naukowej i podkreślała znaczenie europejskich regulacji, które zapewniają bezpieczeństwo żywności „od pola do stołu". Działania koncentrowały się na trzech głównych obszarach: bezpiecznych praktykach żywieniowych, wpływie jedzenia na zdrowie oraz składnikach żywności. Uczestnicy mogli dowiedzieć się, jak prawidłowo przechowywać i przygotowywać żywność, jak czytać etykiety, czym są substancje dodatkowe i nowa żywność oraz dlaczego są one bezpieczne. Kampania zwróciła również uwagę na jasne oznakowanie alergenów oraz znaczenie zróżnicowanej diety, w tym roli żywności wzbogaconej i suplementów. Działania skierowano **do 1575 odbiorców**.

2.6. Obchody Światowego Dnia Rzucania Palenia.

Światowa Organizacja Zdrowia co roku koncentrując się na innym aspekcie globalnego uzależnienia jakim jest palenie tytoniu, stara się uświadamiać i ostrzegać ludność przed zgubnymi skutkami tego nałogu. Idea obchodzonego w Polsce i na świecie *„Światowego Dnia Rzucania Palenia"* ma na celu zwrócenie uwagi całego społeczeństwa globalnie i lokalnie na skutki palenia tytoniu: społeczne, ekonomiczne, a przede wszystkim na skutki zdrowotne, które spowodowane są paleniem papierosów, a w ostatnich latach również e-papierosów. Część palaczy zamiast rzucić palenie, zamienia tradycyjne papierosy na e-papierosa. Szkodliwość e-papierosów może być niższa, jednak warto pamiętać, że w e-papierosach do rozpuszczania nikotyny używa się dwóch substancji: gliceryny i glikolu propylenowego. Podgrzewanie ich do wysokich temperatur powoduje rozpad na dwa rakotwórcze związki karbonylowe: formaldehyd i acetaldehyd. W ramach „Światowego Dnia Rzucania Palenia" obchodzonego w trzeci czwartek listopada, pracownicy PSSE w 2025 r. prowadzili działania informacyjne oraz pogadanki skierowane do uczniów szkół ponadpodstawowych. Dodatkowo informacje dotyczące Światowego Dnia Rzucania Palenia Tytoniu zostały przesłane do wszystkich szkół oraz placówek służb zdrowia znajdujących się na terenie powiatu. Działaniami profilaktycznymi zostało objętych łącznie: **1272 osób**.

2.7. Światowy Dzień AIDS.

Co roku 1 grudnia obchodzimy Światowy Dzień AIDS, święto, któremu przyświeca nadzieja, poczucie tolerancji solidarności z ludźmi żyjącymi z HIV i AIDS, wsparcie dla ich rodzi i przyjaciół. Celem akcji było zwrócenie uwagi na niebezpieczeństwo zakażenia się tym wirusem oraz możliwość anonimowego i bezpłatnego wykonania badań. W 2025 r. w ramach akcji prowadzono szereg działań edukacyjnych m.in. konkursy, prelekcje, pogadanki, prezentacje. Działaniami objęto łącznie **1615 odbiorców.**

2.8. Zapobieganie chorobom nowotworowym.

Celem działań było uświadomienie społeczeństwu, że problem chorób nowotworowych jest duży i nie należy go bagatelizować oraz przedstawienie sposobów ochrony przed chorobami nowotworowymi. Działania, które zostały podjęte na terenie powiatu w ramach zapobiegania chorobom nowotworowym to akcja profilaktyczna **„Różowa Kokardka"** zainicjonowana w ramach obchodów Światowego Dnia Walki z Rakiem Piersi, skierowana do mieszkanek powiatu janowskiego z różnych grup wiekowych, zachęcająca kobiety do wykonywania badań w tym kierunku. Ponadto pracownik ds. Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia PSSE prowadził spotkania edukacyjne dla uczennic szkół ponadpodstawowych, wzbogacone instruktażem samobadania piersi. Działaniami objęto **1645 osób.**

2.9. Profilaktyka uzależnień.

W celu zmiany zachowań zdrowotnych dzieci i młodzieży w roku 2025 kontynuowano realizację **„Profilaktycznego programu w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych**". W związku z tym przeprowadzono cykl pogadanek dla rodziców, dzieci oraz młodzieży. Spotkania edukacyjne miały na celu zwrócenie uwagi na wciąż rosnący problem sięgania przez dzieci i młodzież po e- papierosy i środki psychoaktywne. Problem o tyle istotny, ponieważ w społeczeństwie wciąż dominuje zakłamane przekonanie o nieszkodliwości ww. używek. Zagrożenie jest o tyle większe, gdyż młodzi ludzie nie mają większego problemu z zakupem ww. używek. Problem wynika również z braku świadomości samej młodzieży i deprecjonowanie zagrożenia przez osoby dorosłe. Zajęcia realizowano przy pomocy scenariuszy, prezentacji, ulotek dla uczniów i broszur dla rodziców. Przeprowadzono łącznie 45 spotkań dla **4558 odbiorców.**

2.10. Wirtualny świat realnych zagrożeń".

Z uwagi na zwiększenie zakresu korzystania ze sprzętu cyfrowego przez dzieci i młodzież realizowano kampanię **„Wirtualny świat realnych zagrożeń"**, której celem było uświadomienie ryzyka związanego z nadużywaniem nowoczesnych technologii. Podczas spotkań omawiano m.in. objawy nadużywania mediów cyfrowych, możliwe negatywne skutki nałogowego korzystania z nowych technologii i internetu, sposoby na ograniczenie czasu spędzonego w przestrzeni cyfrowej. Działaniami objęło **1310 osób.**

2.11. Profilaktyka higieny osobistej, higieny mycia rąk oraz profilaktyka jamy ustnej.

Higieniczny tryb życia zależy w dużym stopniu od każdego człowieka. Zaniedbania higieniczne stanowią bezpośrednie zagrożenie dla prawidłowego funkcjonowania organizmu, a w konsekwencji dla naszego bezpieczeństwa. W tym zakresie w 2025 r. podejmowane były działania edukacyjne skierowane głównie do najmłodszych grup wiekowych dzieci z oddziałów przedszkolnych oraz uczęszczających do klas I - III. Podczas zajęć pracownik PSSE udzielał instruktażu prawidłowego szczotkowania zębów oraz właściwego mycia rąk przy pomocy lampy UV. W działaniach uczestniczyło **1528 osób.**

2.12. Profilaktyka nadwagi, otyłości oraz zasady prawidłowego odżywiania.

W ramach działań oświatowych odnoszących się do profilaktyki prawidłowego żywienia i aktywności fizycznej, prowadzono w szkołach podstawowych warsztaty prozdrowotne. Poprzez zajęcia dzieci mogły dowiedzieć się jakie produkty powinny znajdować się w codziennym jadłospisie oraz jaki wpływ na nasze zdrowie mają witaminy i minerały zawarte w owocach i warzywach. Natomiast w części praktycznej uczniowie sami poznawali tajniki zdrowego odżywiania przygotowując odżywcze i zdrowe przekąski. W działaniu wzięło udział 1216 osób.

2.13. Światowy Dzień Wiedzy o Antybiotykach.

W dniach 18-24 listopada 2025 r. obchodzony był Światowy Tydzień Wiedzy o Antybiotykach. Celem kampanii było zwrócenie uwagi na narastanie oporności na antybiotyki wśród drobnoustrojów wywołujących zakażenia u ludzi. W tej edycji hasło przewodne kampanii EAAD/WAAW brzmiało **„Działaj teraz. Chroń naszą teraźniejszość, zabezpiecz naszą przyszłość".** Pamiętać należy, że antybiotykooporność może dotknąć każdego - niezależnie od wieku czy miejsca zamieszkania. W ramach kampanii prowadzono spotkania edukacyjne, dystrybucję materiałów edukacyjnych oraz zorganizowano punkty informacyjne. Działaniami objęto **1218 osób.**

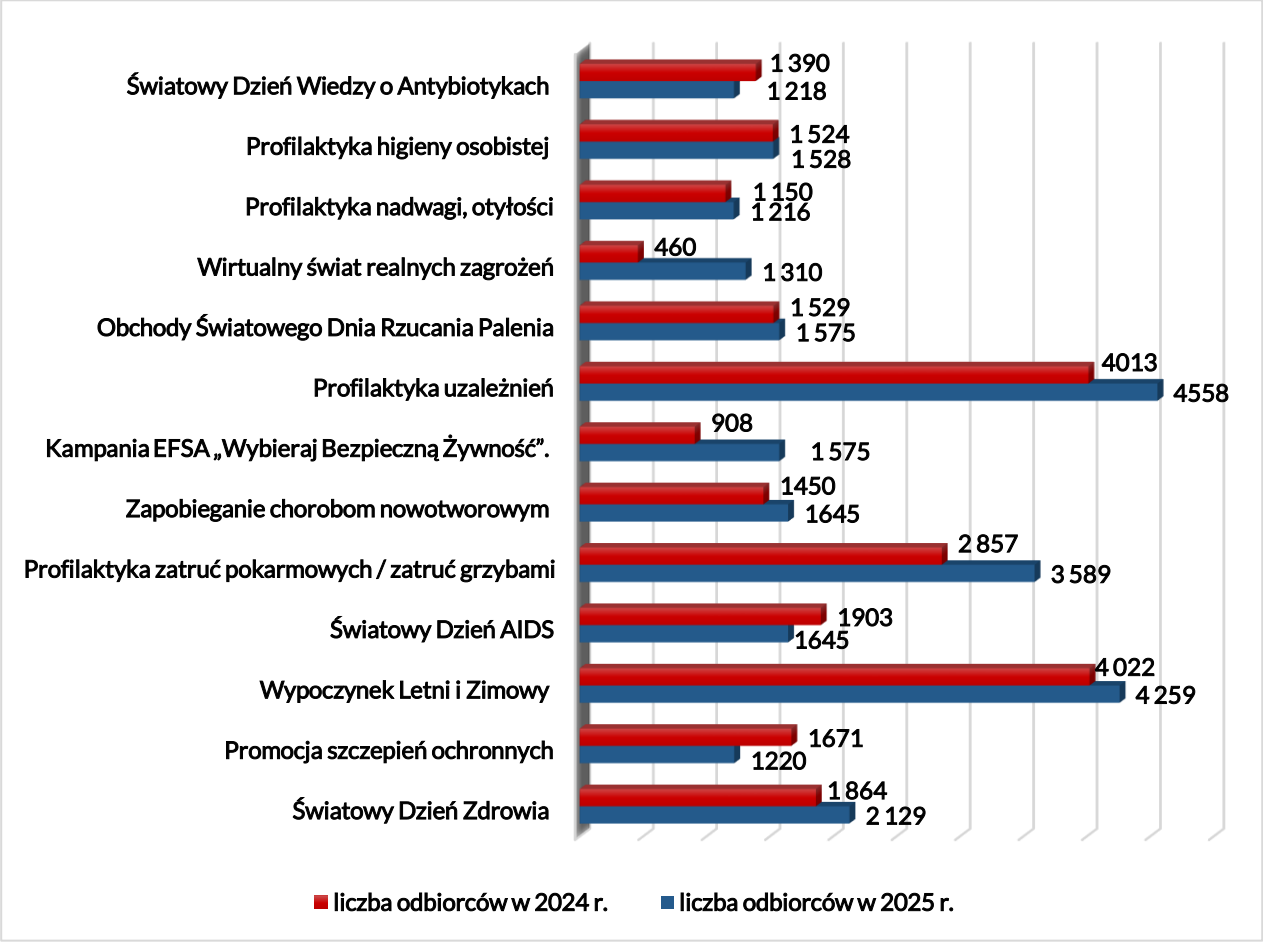

Wykres 2. Działania nieprogramowe realizowane w 2025 r.

3. Współpraca nawiązana przez PSSE na poziomie powiatowym w zakresie działalności oświatowo-zdrowotnej i promocji zdrowia.

- Władze samorządów lokalnych,
- Dyrektorzy placówek oświatowo-wychowawczych,
- Kierownicy zakładów opieki zdrowotnej,
- Zakłady pracy,
- Redaktorzy prasy lokalnej, administratorzy sieci komputerowych.

Przez cały 2025 rok o wszystkich działaniach oświatowo – zdrowotnych informowano lokalną prasę oraz zamieszczano informacje na stronie internetowej PSSE, Urzędu Miejskiego oraz Starostwa Powiatowego

w Janowie Lubelskim. W 2025 roku, podobnie jak w latach ubiegłych, największy zasięg miały ogólnopolskie programy edukacyjne inicjowane przez Główny Inspektorat Sanitarny – wdrażane, nadzorowane i koordynowane na terenie powiatu. Kontynuowano wycieczki uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych do PSSE. Celem wizyt uczniów było zapoznanie z pracą, zakresem prowadzonych badań oraz specjalistyczną aparaturą i wyposażeniem. Podczas wizyt pracownicy Stacji oprowadzali uczniów po wybranych działach. Szczególnym zainteresowaniem cieszyły się zagadnienia, związane z prowadzeniem analiz w pracowniach laboratoryjnych.

Fot. 1. Działania informacyjno – edukacyjne PSSE w Janowie Lubelskim podejmowane w 2025 r.

Podejmowane działania były adresowane głównie do dzieci młodzieży w placówkach oświatowo-wychowawczych oraz do społeczności lokalnej. Wzorem lat ubiegłych koordynowano programy i przedsięwzięcia oświatowo-zdrowotne poprzez inicjowanie działań, monitorowanie i ocenę ich realizacji zwracając przy tym uwagę na aktualne zagrożenia zdrowotne występujące wśród mieszkańców powiatu janowskiego.

Po przeanalizowaniu działań oświatowo-zdrowotnych oraz przedsięwzięć z zakresu promocji zdrowia realizowanych przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Janowie Lubelskim w 2025 roku należy stwierdzić, że były one kompleksowe, wielokierunkowe i adekwatnie dostosowane do potrzeb zdrowotnych mieszkańców powiatu. Zrealizowane inicjatywy obejmowały zarówno programy ogólnopolskie, jak i lokalne interwencje profilaktyczne, co pozwoliło na objęcie edukacją zdrowotną szerokiego grona odbiorców – dzieci, młodzieży, rodziców, osób dorosłych. Współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego, placówkami oświatowymi, zakładami opieki zdrowotnej znacząco zwiększyła zasięg działań i umożliwiła skuteczne dotarcie do społeczności lokalnej.

Wysoka frekwencja uczestników poszczególnych przedsięwzięć oraz pozytywne efekty edukacyjne potwierdzają zasadność kontynuowania dotychczasowych działań. Szczególnie istotne było zaangażowanie placówek oświatowych, które stanowiły główne środowisko realizacji programów profilaktycznych. Ocena programów edukacyjnych przeprowadzona w 62 placówkach potwierdziła wysoki poziom nadzoru merytorycznego oraz dbałość o jakość realizowanych działań.
Podsumowując, działania PSSE w 2025 roku były szerokie, skuteczne i dobrze dostosowane do potrzeb mieszkańców powiatu. Stanowią solidną podstawę do dalszego rozwijania edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia w kolejnych latach.

XIV. DZIAŁALNOŚĆ LABORATORYJNA

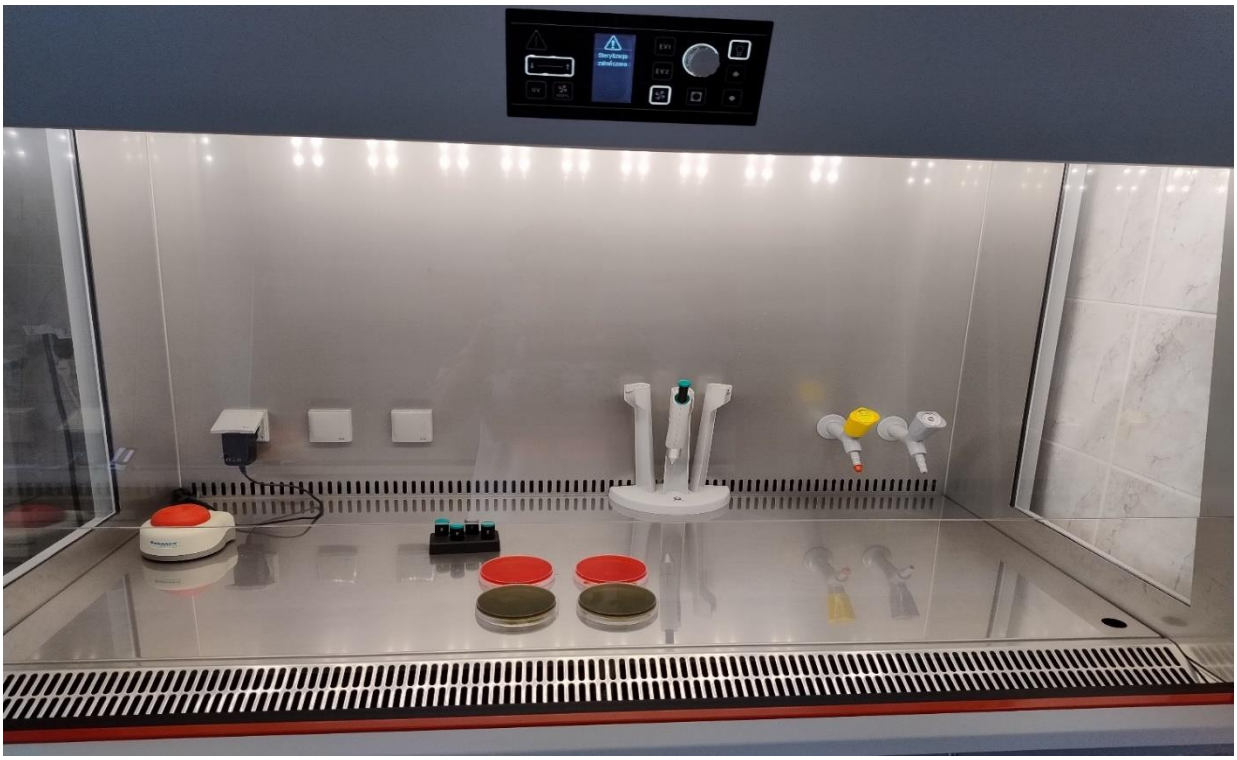

Fot. 1. Komora laminarna do badań mikrobiologicznych.

PSSE w Janowie Lubelskim posiada w swojej strukturze organizacyjnej Oddział Laboratoryjny funkcjonujący w ramach Zintegrowanego Systemu Badań Laboratoryjnych (ZSLB) dla województwa lubelskiego.

Oddział Laboratoryjny, który uzyskał potwierdzenie swoich kompetencji przez Polskie Centrum Akredytacji i od dnia 3-go marca 2005 roku posiada akredytację PCA o numerze **AB 586** utrzymuje wdrożony system zarządzania zgodnie z normą PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02 "Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących"

Akredytowana działalność jest określona w Zakresie Akredytacji Laboratorium Badawczego, który jest dostępny na stronie internetowej PCA (www.pca.gov.pl). Oddział laboratoryjny poddawany jest corocznej ocenie przez PCA, w wyniku której następuje utrzymanie, bądź rozszerzenie zakresu akredytacji na następny rok.

Podczas audytów przeprowadzonych w roku 2025 Polskie Centrum Akredytacji potwierdziło kompetencje Oddziału Laboratoryjnego i przedłużyło kontrakt do 2028 roku.

Oddział Laboratoryjny Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Janowie Lubelskim wykonuje badania: mikrobiologiczne żywności, chemiczne, fizyko-chemiczne, mikrobiologiczne w wodzie do spożycia, wodzie na pływalniach i z kąpielisk, bakteriologiczne w próbkach sanitarnych, oraz skuteczności sterylizacji za pomocą wskaźnika biologicznego.

Szczegółowy zakres działalności laboratoriów dostępny jest na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Janowie Lubelskim

W roku 2025 w Oddziale Laboratoryjnym PSSE wykonano w sumie w ramach Zintegrowanego Systemu Badań Laboratoryjnych: **2284** badań oraz **7518** oznaczeń z powiatów: janowskiego, opolskiego, świdnickiego oraz kraśnickiego. W ramach prac zleconych wykonano ogółem **4175** badań i **9219** oznaczeń. W 2025 r. liczba badań wykonanych przez laboratorium w stosunku do 2024 r. utrzymuje się na tym samym poziomie.

XV. PODSUMOWANIE

1. Sytuacja epidemiologiczna w powiecie janowskim pozostaje stabilna; w analizowanym okresie nie stwierdzono zachorowań na choroby rzadkie ani innych niepokojących odchyleń od wieloletnich trendów. Pomimo braku sygnałów epidemiologicznych konieczne jest utrzymanie stałego nadzoru, w tym bieżącego monitorowania zgłoszeń, analizy potencjalnych zmian w strukturze zachorowań oraz gotowości do szybkiego reagowania w przypadku pojawienia się nowych zagrożeń. Jedynie w ostatnich latach w powiecie janowskim obserwuje się systematyczny wzrost zachorowań na boreliozę. Tendencja ta jest ściśle związana z rosnącym odsetkiem zakażonych kleszczy.

2. Punkty szczepień na terenie powiatu janowskiego spełniały wymagania, jakim powinny odpowiadać gabinety o charakterze zabiegowym oraz zapewniały warunki zasad zachowania łańcucha chłodniczego wymaganego podczas transportu i przechowywania szczepionek. Karty szczepień wypełniane były prawidłowo, zawierały datę i godzinę szczepienia, datę ważności szczepionki, numer i serię oraz podpis osoby wykonującej szczepienie. Każda osoba przed szczepieniem była badana przez lekarza, co potwierdzone było wpisem w dokumentacji medycznej pacjenta.

2. Na terenie powiatu janowskiego 11 z 13 punktów szczepień posiada całodobowy system monitorowania temperatur z funkcją powiadamiania sms.

3. Poddając analizie stan zaszczepienia dzieci i młodzieży oraz osób w sposób szczególny narażonych na zakażenie w 2025 r. oraz porównując stan zaszczepienia w 2024 r., należy stwierdzić, że stan uodpornienia populacji powiatu janowskiego jest na wysokim poziomie. Dużym problemem jest nieterminowe wykonywanie szczepień ochronnych z różnych przyczyn tj. częste infekcje, niezgłaszanie się na wizytę kwalifikacyjną lub brak zgody na podanie wszystkich szczepionek podczas jednej wizyty. Z roku na rok rośnie liczba zgłoszonych osób nierealizujących szczepień ochronnym u swoich dzieci, aczkolwiek nie ma to związku z poziomem wszczepienia który rośnie. Wynika to z faktu, że większa liczba lekarzy zgłasza osoby, które nie zgłaszają się na szczepienie.

4. Prowadzone w ostatnich latach przez właścicieli i zarządców modernizacje infrastruktury wodociągowej przyczyniły się do poprawy stanu technicznego urządzeń wodociągowych w powiecie. W rezultacie jakość zdrowotna wody pozostaje stabilna, co skutkuje sukcesywnym zmniejszeniem liczby postępowań administracyjnych prowadzonych w związku ze stwierdzeniem braku przydatności oraz warunkowej przydatności wody do spożycia.

5. Prowadzenie nadzoru sanitarnego nad pływalniami jest kluczowym elementem zapewnienia bezpieczeństwa użytkowników i opiera się na analizie jakości wody oraz warunków higieniczno-sanitarnych obiektu. Najważniejszym wnioskiem jest konieczność rzetelnego, wewnętrznego monitoringu i szybkiego reagowania na przekroczenia parametrów przez zarządzających pływalnią.

6. Prowadzenie nadzoru sanitarnego nad jakością wody ciepłej użytkowej skupia się głównie na eliminacji z niej bakterii z rodzaju Legionella. Wyniki nadzoru wskazują na przeprowadzanie regularnych, okresowych badań

laboratoryjnych próbek wody, szczególnie w obiektach podwyższonego ryzyka (szpitale, domy pomocy społecznej, placówki oświatowe).

7. Projektanci i inwestorzy przed złożeniem wniosku o opinię dotyczącą uzgodnienia projektu lub odbioru często konsultują osobiście lub telefonicznie dokumenty z pracownikiem nadzoru zapobiegawczego, co zapobiega zdyskwalifikowaniu obiektu i poważnych problemów przy odbiorze końcowym.

8. Przeprowadzone kontrole sanitarne w obiektach użyteczności publicznej potwierdziły, że właściciele oraz zarządcy dbają o zachowanie należytego stanu higieniczno-sanitarnego nadzorowanych placówek. Działania kontrolne podjęte w 2025 roku nie wykazały istotnych uchybień, które mogłyby zagrażać życiu lub zdrowiu ludzi.

9. Wskaźnik złych obiektów żywienia zbiorowego zamkniętego utrzymuje się na niskim poziomie m. in. dzięki wdrażaniu systemów jakości w zakładach (zasad systemu HACCP, zasad dobrej praktyki higienicznej/produkcyjnej), ale także dzięki systematycznym i konsekwentnym kontrolom.

10. W trakcie przeprowadzanych kontroli stwierdzono, że producenci pierwotni znają podstawowe wymagania w zakresie przestrzegania zasad higieny podczas zbioru owoców miękkich.

11. Stan sanitarny zakładów produkcji żywności w 2025 roku utrzymywał się na podobnym poziomie jak w roku poprzednim.

12. Z roku na rok poprawia się przestrzeganie ogólnych zasad higieny w obrocie środków spożywczych, wdrożenia i funkcjonowania w coraz większej ilości obiektów systemów kontroli wewnętrznej (GHP, GMP, HACCP), ale także kontroli zewnętrznej.

13. Odnotowano znaczną poprawę stanu sanitarno-technicznego, ponieważ m. in. w większości tych obiektów prawidłowo został wdrożony system kontroli wewnętrznej (HACCP), który jest utrzymywany.

14. W wyniku przeprowadzonych ocen sposobu żywienia w stołówkach szkolnych ustalono, iż żywienie w zdecydowanej większości spełnia wymagania. Żywienie dzieci i młodzieży uczęszczających do jednostek systemu oświaty zapewnia podaż niezbędnych składników odżywczych warunkujących utrzymanie zdrowia i prawidłowy rozwój fizyczny i umysłowy.

15. Podczas kontroli zakładów pracy najczęściej stwierdzano brak systematycznego przeprowadzania badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Brak ten stwierdzono w 5 zakładach pracy, gdzie sformułowano 30 nakazów.

16. Czynnikiem szkodliwym dla zdrowia, na który narażona jest w środowisku pracy największa liczba osób, podobnie jak w latach wcześniejszych, jest hałas.

17. Narażenie na działanie czynników rakotwórczych, mutagennych lub reprotoksycznych w środowisku pracy najczęściej występowało w zakładach przemysłowych – PKD-25, gdzie pracownicy narażeni są na spaliny silnika diesla, tlenek węgla i krystaliczną krzemionkę powstającą w trakcie wykonywanych prac. Łącznie w 4 zakładach pracy narażonych było 459 pracowników.

18. Stwierdzane na terenie powiatu janowskiego choroby zawodowe w 2025 r. dotyczyły nauczycieli i rolników.

19. W placówkach oświatowo-wychowawczych systematycznie prowadzone są prace remontowe mające na celu poprawę stanu sanitarno-higienicznego. Pomimo zwiększającej się liczby nowych obiektów sportowych, w wielu szkołach – zwłaszcza podstawowych zlokalizowanych na terenach wiejskich – nadal brakuje odpowiedniej bazy do

prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. Prowadzone remonty przyczyniają się do stopniowej poprawy ogólnego stanu technicznego budynków, jednak część placówek wciąż funkcjonuje w obiektach o niezadowalającym stanie higieniczno-technicznym, których modernizacja wymaga znaczących nakładów finansowych po stronie organów prowadzących.

20. Zgodnie z wymaganiami Polskiej Normy PN-EN 12464-1:2022, pomieszczenia szkolne powinny posiadać właściwe natężenie oświetlenia, co wskazuje na konieczność modernizacji instalacji oświetleniowych, wiążącej się z wysokimi kosztami inwestycyjnymi.

21. W porównaniu do wyników badań z roku 2024 zaobserwowano znaczną poprawę w zakresie dostosowania mebli edukacyjnych do wymagań ergonomii ucznia. Placówki w coraz większym stopniu doposażają sale dydaktyczne w meble zróżnicowane pod względem wymiarów, umożliwiające właściwe dopasowanie do wzrostu dzieci i młodzieży.

22. Działania w zakresie Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia odpowiadały na aktualne zagrożenia zdrowotne, takie jak wzrost używania e papierosów i substancji psychoaktywnych przez młodzież, nadużywanie technologii cyfrowych, ryzyko zatruć pokarmowych i grzybami, a także wzmacniania wiedzy na temat szczepień ochronnych i antybiotykoodporności. Wysoka skuteczność działań wynikała z różnorodności stosowanych metod edukacyjnych – od warsztatów i instruktaży, przez prelekcje i konkursy, po punkty informacyjne, wystawy tematyczne i działania plenerowe.

23. Odział Laboratoryjny w celu spełnienia wymagań klienta stale rozszerza zakres swojej działalności. W obecnym cyklu akredytacyjnym planowane jest rozszerzenie zakresu akredytacji o nowe metody z zakresu oznaczeń chemicznych i sensorycznych wody.

24. Z roku na rok wzrasta liczba wpływających interwencji. W odpowiedzi na nie każdorazowo przeprowadzano analizę ryzyka, stanowiącą podstawę do wszczęcia czynności wyjaśniających. W przypadkach, w których stwierdzono nieprawidłowości, odpowiedzialne podmioty niezwłocznie wdrażały działania naprawcze, dokładając wszelkich starań w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

25. Liczba obiektów nadzorowanych przez PSSE w 2025 roku przedstawiała się następująco:

- Sekcja Higieny Komunalnej - **230**
- Sekcja Higieny Żywności i Żywienia - **3573**
- Sekcja Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami - **250**
- Sekcja Nadzoru Przeciw Epidemicznego - **109**
- Stanowisko do spraw Higieny Dzieci i Młodzieży **- 118**
- Stanowisko do spraw Oświaty Zdrowotnej i Promocja Zdrowia - **64**

26. Pracownicy PSSE przeprowadzili łącznie **1138** kontroli w **946** obiektach.

27. W celu wyegzekwowania nałożonych podczas kontroli obowiązków wydano **169** decyzji administracyjnych, **110** decyzji rachunkowych na łączną kwotę **36.547,00 zł** oraz nałożono **22** mandaty karne na łączną kwotę **3.000,00 zł**.

28. Do badań w zakresie urzędowej kontroli żywności, monitoringu jakości wody, kosmetyków, wymazów epidemiologicznych, pobrano łącznie **406** próbek.

Nadzór sprawowany przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Janowie Lubelskim realizowany jest zgodnie z Planem zasadniczych zadań Powiatowej Stacji sanitarno-Epidemiologicznej , który jest fundamentalnym dokumentem strategicznym, stanowiącym podstawę ochrony zdrowia publicznego w Polsce. Określa on kluczowe kierunki działania, priorytety kontrolne oraz cele zapobiegawcze mające na celu ochronę zdrowia i życia przed czynnikami szkodliwymi.

Celem działalności jest minimalizowanie skutków zdarzeń niekorzystnie wpływających na życie Polaków. Efekty naszej pracy mobilizują do prowadzenia aktywnego nadzoru epidemiologicznego oraz działań prowadzonych ustawicznie i z dużym zaangażowaniem, na rzecz promocji zdrowia.

Przeprowadzona analiza wyników działań na terenie powiatu wskazuje, że stan bezpieczeństwa sanitarnego jest stabilny. Nadal jednak stwierdza się negatywne zjawiska w sferze sanitarno-higienicznej oraz epidemiologicznej, co świadczy o konieczności kontynuowania stałego systematycznego nadzoru obejmującego działania prewencyjne, monitoringowe i naprawcze.

Informacja o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu janowskiego stanowi ważny materiał pomocniczy w podejmowaniu decyzji na rzecz dalszej poprawy warunków życia i bezpieczeństwa mieszkańców powiatu janowskiego.